

Evropska
komisija

EU &
JAZ

Interaktivna različica te brošure s povezavami na spletne vsebine je na voljo v formatih PDF in HTML na naslovih:

<http://publications.europa.eu/webpub/com/eu-and-me/sl/>

http://europa.eu/teachers-corner/index_sl.htm

Evropska komisija
Generalni direktorat za komuniciranje
Informacije za državljane
1049 Bruselj
BELGIJA

Rokopis dokončan junija 2017.

Besedilo te publikacije temelji na nemškem rokopisu publikacije iz leta 2010 z naslovom „Evropa. Informativna brošura za mlade“ avtorja Eckarta D. Stratenschulteja z Evropske akademije v Berlinu. Za to izdajo jo je predelal in posodobil Generalni direktorat za komuniciranje pri Evropski komisiji.

Print	ISBN 978-92-79-64094-0	doi:10.2775/43598	NA-06-16-308-SL-C
PDF	ISBN 978-92-79-64071-1	doi:10.2775/08513	NA-06-16-308-SL-N
HTML	ISBN 978-92-79-71107-7	doi:10.2775/362562	NA-06-16-308-SL-Q

Luxembourg: Urad za publikacije
Evropske unije, 2017

© Evropska unija, 2017

Ponovna uporaba je dovoljena ob navedbi vira. Politiko ponovne uporabe dokumentov Evropske komisije ureja Sklep 2011/833/EU (UL L 330, 14.12.2011, str. 39). Za uporabo ali reprodukcijo fotografij ali drugega gradiva, ki ni zaščiten z avtorsko pravico EU, je treba pridobiti dovoljenje neposredno od imetnikov avtorskih pravic.

Printed in Germany.

AVTORSKE PRAVICE

Imetnik avtorskih pravic za vse fotografije je Evropska unija, razen:

fotografije:

naslovnica: © Patrick Sheàndell O' Carroll/PhotoAlto
stran 1: © iStock.com/kentarcajuan

ilustracije:

stran 1 © iStock.com/lushik
stran 11 © iStock.com/TCmake_photo
stran 13 © iStock.com/molotovcoketail
stran 20 © iStock.com/macrovector
stran 27 © iStock.com/macrovector
stran 28 © iStock.com/AF-studio
stran 31 © iStock.com/DenPotisev
stran 32 © iStock.com/nadia_bormotova
stran 33 © iStock.com/vladwel
stran 37 © iStock.com/Jane_Kelly
stran 45 © iStock.com/bluebearry
stran 48 © iStock.com/steinar14

EU & JAZZ

**EU &
JAZ**

Če ste državljan države EU, ste tudi evropski državljan. Kaj to pomeni v praksi? Kaj je Evropska unija storila za vas? Kot prvo, živimo v miru. To je velik dosežek, vendar ne vse, kar je Evropa naredila za nas.

Če ste stari med 14 in 18 let ter bi radi izvedeli več o Evropski uniji, je ta publikacija kot nalašč za vas.

V njej boste našli odgovore na vprašanja, kako je bila Evropska unija zgrajena, katere so naše skupne vrednote, kako je razdeljeno delo v EU in kako vse to vpliva na vaše vsakdanje življenje. Seznanili se boste tudi s številnimi izzivi, ki jih EU obravnava danes in ki bodo vplivali tudi na vašo prihodnost.

Evropska unija se je razvijala postopno. Gre za proces, ki se nikoli ne konča, in kmalu bo vaša generacija na vrsti, da se odloči o nadaljnjih ciljih. Zdaj je torej čas, da oblikujete svoja mnenja o EU. Ta publikacija in naloge, ki jih vključuje, vas ne bodo samo spodbudile k razmisleku, ampak vam bodo tudi pomagale pri pogovorih o Evropi s prijatelji in družino.

europa.eu/!PV77CP

K tej brošuri spada spletni kviz, s katerim lahko na zabaven način obnovite svoje znanje o nekaterih obravnavanih vprašanjih.

Pripombe ali predloge v zvezi s to publikacijo lahko pošljete na naslov:

comm-publi-feedback@ec.europa.eu

EU & JAZ

**KAJ JE
EVROPSKA
UNIJA?**

6

**KAKO
DELUJE
EU?**

14

KAZALO

**KAKŠEN
POMEN IMA
EU V VAŠEM
VSAKDANJEM
ŽIVLJENJU?**

26

**KAJ JE NA
DNEVNEM
REDU EU?**

38

EU SE JE OD USTANOVITVE LETA 1957 POVEČALA S ŠESTIH NA 28 DRŽAV. TE SO SE POVEZALE, DA BI SKUPAJ ZGRADILE BOLJŠO PRIHODNOST. KATERE DRŽAVE SESTAVLJAJO EVROPSKO UNIJO IN ZAKAJ SO SE ZDRUŽILE? V TEM POGLAVJU BOSTE IZVEDELI, KAKO SE JE EU RAZVIJALA IN ZAKAJ JE TAKO EDINSTVENA.

KAJ JE EVROPSKA UNIJA?

Države članice EU

Evropska unija ni država, ampak edinstveno partnerstvo med evropskimi državami, imenovanimi države članice. Skupaj pokrivajo večino evropske celine. V EU živi več kot 510 milijonov ljudi, kar je približno 7 % svetovnega prebivalstva. Državljeni držav članic EU so tudi državljani Evropske unije.

EU trenutno sestavlja 28 držav. Ena izmed njih, Združeno kraljestvo, je junija 2016 glasovala za izstop iz EU. Vendar Združeno kraljestvo do zaključka pogajanj o izstopu ostaja članica EU z vsemi pravicami in obveznostmi, ki iz članstva izhajajo.

NALOGA 1

KATERA DRŽAVA JE ČLANICA EU?

Oglejte si seznam zastav in imen držav na desni. Vse so v Evropi, niso pa vse v Evropski uniji. S pomočjo seznama ugotovite, katere so članice EU. Potem jih poiščite na zemljevidu. Če potrebujete pomoč, obiščite spletišče: europa.eu/!tQ87CY.

- ☐ ALBANIJA
- ☐ ANDORA
- ☐ AVSTRIJA
- ☐ BELGIJA
- ☐ BOLGARIJA
- ☐ BOSNA IN HERCEGOVINA
- ☐ CIPER
- ☐ ČEŠKA
- ☐ ČRNA GORA
- ☐ DANSKA
- ☐ ESTONIJA
- ☐ FINSKA
- ☐ FRANCIJA
- ☐ GRČIJA
- ☐ HRVAŠKA
- ☐ IRSKA
- ☐ ISLANDIJA
- ☐ ITALIJA
- ☐ LATVIJA
- ☐ LIHTENŠTAJN
- ☐ LITVA
- ☐ LUKSEMBURG
- ☐ MADŽARSKA
- ☐ MALTA
- ☐ MOLDAVIJA
- ☐ NEKDANJA JUGOSLOVANSKA REPUBLIKA MAKEDONIJA
- ☐ NEMČIJA
- ☐ NIZOZEMSKA
- ☐ NORVEŠKA
- ☐ POLJSKA
- ☐ PORTUGALSKA
- ☐ ROMUNIJA
- ☐ SRBIJA
- ☐ SLOVAŠKA
- ☐ SLOVENIJA
- ☐ ŠPANIJA
- ☐ ŠVEDSKA
- ☐ ŠVICA
- ☐ TURČIJA
- ☐ UKRAJINA
- ☐ VATIKAN
- ☐ ZDRUŽENO KRALJESTVO

NALOGA 2

KAJ VESTĚ OZIROMA KAJ LAHKO IZVESTE O TEH DRŽAVAH?

Zamislite si, da ste zaposleni pri turistični agenciji v Evropi. Izberite državi EU, ki ju najbolj poznate, in napišite kratko predstavitev, namenjeno turistom. Navedete lahko na primer število prebivalcev in glavno mesto. Zakaj sta državi zanimivi za obiskovalce (hrana, kultura, jezik itd.)?

Uradni jeziki EU

Evropska unija ima 24 uradnih jezikov.

Zakaj toliko? EU brez svojih držav članic in državljanov ne bi obstajala. Kot demokratična organizacija mora z vladami držav članic, njihovimi državljani, podjetji in javnimi organi komunicirati v njihovem jeziku. Ljudje imajo pravico vedeti, kaj v njihovem imenu počne EU. Omogočeno jim mora biti aktivno sodelovanje v zadevah EU, ne da bi se jim bilo treba najprej naučiti tujega jezika.

Ali ste vedeli, da lahko pišete institucijam EU v katerem koli od 24 uradnih jezikov in prejmete odgovor v istem jeziku?

V tej interaktivni avdiobrošuri lahko slišite, kako zveni vseh 24 jezikov: europa.eu/!nK68pC.

DOBRÓ ÚTRO / BUENOS DÍAS
DOBRÉ RÁNO / GOD MORGEN
GUTEN MORGEN / TERE HOMMIKUST
KALIMERA / GOOD MORNING
BONJOUR / DIA DUIT
DOBRO JUTRO / BUONGIORNO
LABAS RYTAS / LABRĪT
JÓ NAPOT / L-GĦODWA T-TAJBA
GOEDEMORGEN / DZIEŃ DOBRY / BOM DIA
BUNĂ DIMINEAȚĂ / DOBRÉ RÁNO
DOBRO JUTRO / HYVÄÄ HUOMENTA
GOD MORGON

ZDRUŽENI V RAZLIČNOSTI

Evropske vrednote

Ste že slišali izraz „Združena v raznolikosti“? To je geslo EU, ki predstavlja bistvo vrednot EU. Čeprav ima vsaka država EU svojo kulturo, jezik in tradicijo, si vse delijo enake skupne vrednote, ki jih morajo spoštovati, če želijo biti del Evropske unije.

Ena od temeljnih vrednot, ki združuje vse države članice, je demokracija. To pomeni, da so lahko članice EU samo demokratične države.

Druge vrednote EU, ki so skupne vsem državam članicam, so človekovo dostojanstvo, svoboda, enakost, pravna država in spoštovanje človekovih pravic, vključno s pravicami pripadnikov manjšin.

Te vrednote so določene v pomembnem pravnem besedilu, imenovanem pogodba, ki so ga odobrile vse države članice in ga morajo zato spoštovati. Najnovejša je Lizbonska pogodba. Podpisana je bila leta 2007 v glavnem mestu Portugalske.

S šestih na 28 držav EU

Kot ste videli, EU sestavljajo zelo različne države. Nemčija, njena največja članica, ima približno 82 milijonov prebivalcev, Malta, najmanjša članica, pa 400 000. Evropejci govorijo različne jezike in uporabljajo tri različne pisave (latinico, grško pisavo in cirilico). EU je stičišče različnih tradicij, kultur, prehrane in ljudskih praznovanj.

STE VEDELI?

Evropsko zastavo sestavlja dvanajst zlatih zvezd na modri podlagi. Evropska unija (ki se je takrat imenovala Evropska gospodarska skupnost) jo je sprejela leta 1984 in je zdaj izobešena nad parlamenti, občinskimi zgradbami, parki in spomeniki po vsej Evropi. Motiv simbolizira narode Evrope, krog pa njihovo zvezo. Število zvezd se ne spreminja – vedno jih je dvanajst, kar predstavlja popolnost in celoto.

NALOGA 3

KAJ VREDNOTE IN NAČELA EU POMENIJO V PRAKSI?

Del 1. Pri naslednjih devetih trditvah s križcem označite stolpec s pravilnim odgovorom. V majhnih skupinah razpravljajte, kaj mora država po vašem mnenju narediti in česa ne sme narediti, če želi biti del EU.

Država ...	(A) Lahko postane članica EU	(B) Ne more postati članica EU
1 ki ne spoštuje svobode tiska	☐	☐
2 ki izvršuje smrtno kazen	☐	☐
3 ki državljanom dovoljuje protivladne proteste	☐	☐
4 v kateri je parlament redno izvoljen	☐	☐
5 v kateri predsednik vlada do smrti, nasledi pa ga njegov sin ali hči	☐	☐
6 v kateri vodstvo oboroženih sil usmerja politiko in lahko po potrebi tudi z vojaško silo poseže v notranjo politiko	☐	☐
7 v kateri so ljudje nedolžni, dokler jih sodišče ne spozna za krive	☐	☐
8 v kateri je samo ena politična stranka, ki je vedno na oblasti	☐	☐
9 ki ščiti manjšine, tudi kadar je večina proti njim	☐	☐

Del 2. Med petimi spodaj navedenimi vrednotami EU izberite dve in z ostalimi v skupini razpravljajte o tem, kaj vam pomenita.

DEMOKRACIJA
ČLOVEKOVO DOSTOJANSTVO
SVOBODA
ENAKOST
SPOŠTOVANJE ČLOVEKOVIH PRAVIC

Po drugi svetovni vojni, ki je trajala od leta 1939 do leta 1945 in se je začela komaj dvajset let po koncu prve svetovne vojne, so bili ljudje odločeni poskrbeti, da se kaj takšnega ne ponovi.

Robert Schuman (takratni francoski zunanji minister) je 9. maja 1950 predlagal, da bi bilo treba proizvodnjo premoga in jekla, tj. surovin, ki sta se uporabili pri pripravi na vojno, upravljati skupaj in tako zagotoviti, da se nobena država ne bi mogla skrivaj oboroževati proti drugim državam.

1957

RIMSKA POGODBA: EVROPSKA GOSPODARSKA SKUPNOST

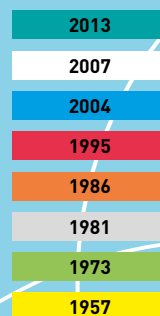
Nekaj let pozneje se je šest držav ustanoviteljic odločilo, da bodo sodelovanje razširile tudi na druge gospodarske panoge. Leta 1957 je bila podpisana Rimska pogodba, s katero je bila ustanovljena Evropska gospodarska skupnost. Tako se je iz vzajemnega sovraštva razvilo sodelovanje, ki je bilo izjemno uspešno. Evropska gospodarska skupnost je dosegla ogromen gospodarski napredek. Nič čudnega torej, da se ji je z leti želelo pridružiti vse več držav.

Nove članice

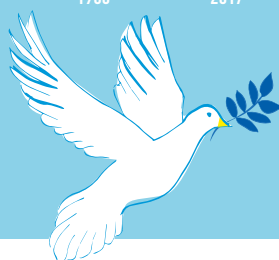
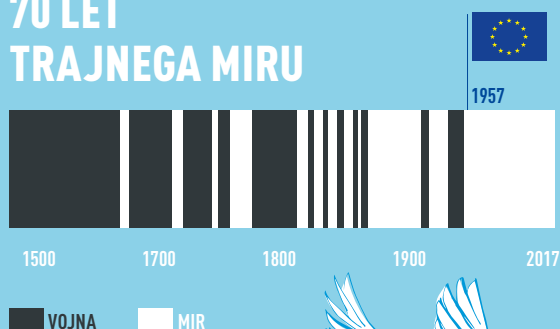
Leta 1973 so se EU pridružili Danska, Irska in Združeno kraljestvo. Nekaj let pozneje so tri evropske države, v katerih je prej vladala diktatura, postale demokratične in so lahko zaprosile za članstvo. Te države so bile Grčija, ki je k EU pristopila leta 1981, ter Portugalska in Španija, ki sta se pridružili leta 1986. Avstrija, Finska in Švedska so se Evropski uniji pridružile leta 1995, z njimi pa se je število članic povečalo na 15.

Kmalu po drugi svetovni vojni je Evropo železna zaveza razdelila na vzhod in zahod. Začela se je hladna vojna, ki je trajala štirideset let. Simbol te delitve je bil berlinski zid. Po padcu zidu leta 1989 so lahko srednje- in vzhodnoevropske države, ki so bile pred tem pod nadzorom nekdanje Sovjetske zveze, reformirale svoje sisteme in zaprosile za vstop v EU. Leta 2004 se je EU pridružilo osem držav iz srednje in vzhodne Evrope: Češka, Estonija, Madžarska, Latvija, Litva, Poljska, Slovaška in Slovenija. Istega leta sta članici postali tudi sredozemski otoški državi Ciper in Malta. Bolgarija in Romunija sta k EU pristopili leta 2007, leta 2013 pa je 28. članica EU postala Hrvaška.

Vključevanje novih držav članic v EU je pomagalo ohranjati mir in stabilnost v Evropi ter razširiti območje demokracije in enotni trg. Vsaka nova članica mora biti pripravljena podpisati pogodbi in sprejeti celotno zakonodajo EU. Spoštovati mora načela svobode, demokracije, spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter pravne države.

70 LET TRAJNEGA MIRU

Nobelova nagrada za mir

Kljub občasnim nesoglasjem med državami EU se temeljna načela EU v zadnjih sedemdesetih letih niso spremenila. Zaradi neutrudnega prizadevanja za mir, demokracijo in človekove pravice v Evropi in po svetu je Evropska unija leta 2012 prejela Nobelovo nagrado za mir. EU je tako postala prva skupina držav na svetu, ki ji je bila dodeljena ta čast.

NALOGA 4

KAJ EVROPSKA UNIJA POMENI MLADIM?

Kot ste izvedeli, začetki Evropske unije segajo v začetek petdesetih let 20. stoletja, ko so njena temeljna pravila določili posamezniki, ki so izkusili grozodejstva ene ali celo obeh svetovnih vojn. V njih je na celini umrlo več deset milijonov ljudi. Namen je bil z vzpostavitvijo tesnega sodelovanja med državami in združitvijo državljanov preprečiti prihodnje konflikte, kar je bilo precej pogumno za države in ljudi, ki so bili še nedavno tega v sporu.

Danes ni več veliko mladih, ki bi jim sorodniki lahko pripovedovali o izkušnjah v teh težkih časih. Vi in vaši prijatelji ste bili rojeni leta 2000, nekaj let prej ali pozneje, do takrat pa sta v Evropi že petdeset let vladala mir in blaginja. Kaj mladostniki menite o tem, dolgotrajnem miru v Evropi? Se vam zdi samoumeven ali vas včasih skrbi prihodnost? Razpravljajte o tem s sošolci.

PRI POROČILIH POGOSTO SLIŠITE, DA SE JE „BRUSELJ“
NEKAJ ODLOČIL. AMPAK KAJ TO PRAVZAPRAV POMENI?
KDO ALI KAJ SPLOH JE „BRUSELJ“?
TO POGLAVJE VSEBUJE KRATEK PREGLED STRUKTURE EU.
KATERE SO INSTITUCIJE EU IN KATERE SO NJIHOVE NALOGE?
KAKŠNE SO NJIHOVE PRISTOJNOSTI?

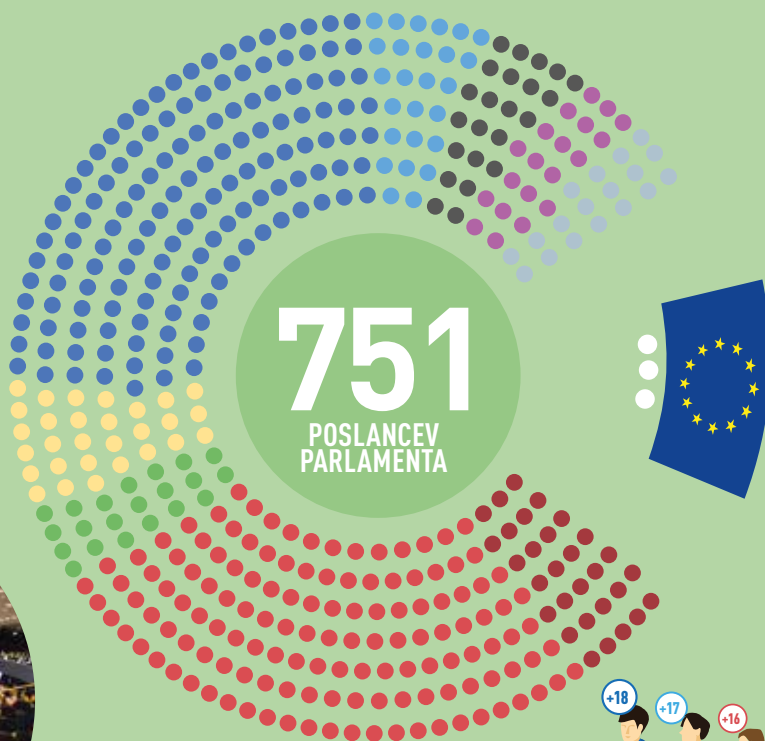
KAKO DELUJE EU?

Kdo odloča o čem v EU

Ko poslušate razprave o politiki, se pogosto omenjajo določene osebe, na primer predsednik vlade vaše države ali vodja opozicije. Ljudje so namreč tisti, ki sprejemajo odločitve in oblikujejo politiko. Enako velja za EU.

Evropske institucije so zgolj mesta, na katerih se lahko srečujejo politiki iz vseh držav EU, da bi skupaj delali in si prizadevali za konkretne rezultate. V nadaljevanju so predstavljene institucije, v katerih se sprejme večina odločitev.

- Evropska ljudska stranka (Krščanski demokrati)
- Napredno zavezništvo socialistov in demokratov
- Evropski konzervativci in reformisti
- Zavezništvo liberalcev in demokratov za Evropo
- Evropska združena leвица – Zelena nordijska leвица
- Zeleni/Evropska svobodna zveza
- Evropa svobode in neposredne demokracije
- Evropa narodov in svobode
- niso člani politične skupine

europarl.europa.eu

Evropski parlament

Evropski parlament predstavlja glas državljanov. Zastopa državljane držav EU, ki vsakih pet let neposredno volijo poslance. Prihodnje evropske volitve bodo na vrsti spomladi leta 2019. V vseh državah EU dobite volilno pravico pri 18. letu starosti, razen v Avstriji in Grčiji, kjer lahko volite ob dopolnjenem 16. oziroma 17. letu starosti.

Glavna zasedanja Parlamenta, imenovana tudi „plenarna zasedanja“, dvanaestkrat letno potekajo v Strasbourgu v Franciji, petkrat letno pa v Bruslju v Belgiji.

V Parlamentu je 751 poslancev iz vseh držav EU.

Evropski državljani neposredno izvolijo poslance Evropskega parlamenta.

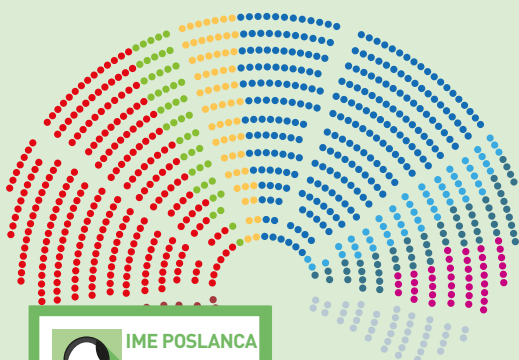
Velike države imajo več poslancev kot majhne. Na primer Nemčija, ki ima največ prebivalcev v EU, ima 96 poslancev, Ciper, Estonija, Luksemburg in Malta pa po šest poslancev. Poslanci s podobnimi političnimi stališči sodelujejo v političnih skupinah. V skupine se ne uvrščajo na podlagi svojega državljanstva.

Parlament odloča o evropski zakonodaji skupaj s Svetom. Če se Parlament in Svet ne moreta sporazumeti glede zakonodajnega akta, novi zakonodajni akt ni sprejet. Parlament izvoli predsednika Evropske komisije in odobri 28 članov Komisije kot organa. Poleg tega sprejema proračun Evropske unije.

NALOGA 5

VAŠI PREDSTAVNIKI V EVROPSKEM PARLAMENTU

Naslednje volitve v Evropski parlament bodo spomladi leta 2019 in morda boste takrat že lahko volili. Vaši predstavniki bodo v političnih skupinah sodelovali s poslanci Evropskega parlamenta iz drugih držav EU. Trenutno je v Evropskem parlamentu osem političnih skupin. Za ustanovitev politične skupine je potrebnih 25 poslancev, pri čemer mora biti v skupini zastopana vsaj četrtina držav EU. Poslanec lahko pripada le eni politični skupini. Neodvisni poslanci so tisti, ki ne pripadajo nobeni.

V majhnih skupinah si oglejte preglednico, ki prikazuje, katere stranke iz vaše države so bile uspešne na zadnjih evropskih volitvah in katerim skupinam pripadajo: europa.eu/!cx99pN.

Pobliže si poslance oglejte na tej povezavi: europa.eu/!RY34PV. Ali katerega prepoznate?

VSAJ
4
SREČANJA
NA LETO

Evropski svet

Evropski svet sestavljajo predsedniki ali predsedniki vlad držav EU. Srečajo se najmanj štirikrat letno in ta srečanja se pogosto imenujejo „evropski vrh“. Evropski svet določa glavne prednostne naloge in splošne politične usmeritve EU. Predseduje mu predsednik, ki je izvoljen vsaki dve leti in pol.

Evropski svet ne sprejema zakonodajnih aktov EU. Za to sta pristojna Evropski parlament in Svet Evropske unije.

Voditelji EU in nacionalni voditelji se udeležijo evropskega vrha, ki mu predseduje predsednik Sveta.

consilium.europa.eu/sl/council-eu

Svet Evropske unije

V Svetu Evropske unije so zastopane vlade držav EU. V Svetu se srečujejo ministri iz vseh držav EU, da bi obravnavali zadeve EU ter odločali o politikah in zakonih EU. Kateri ministri se udeležijo srečanja, je odvisno od obravnavane teme. Če se na primer srečanje nanaša na onesnaževanje zraka, se ga udeležijo ministri za okolje. Če je glavna tema brezposelnost, se srečajo ministri za zaposlovanje in socialne zadeve.

STE VEDELI?

Dogajanje v Svetu lahko v vseh jezikih EU spremljate na naslovu: <https://video.consilium.europa.eu/sl/webcasts>.

Svet je eden od dveh organov odločanja. Brez Sveta in ministrov iz vseh držav EU ni mogoče v Evropski uniji storiti ničesar. Odločitve sprejema Svet z večino glasov in v nekaterih primerih soglasno.

Pravila glasovanja v Svetu določijo države EU. Dogovorile so se, da bodo na nekaterih občutljivih področjih ohranile soglasno sprejemanje odločitev. Tako se morajo na primer za sprejetje odločitve o obdavčitvi ali varnostnih vprašanjih s tem strinjati vsi ministri. Na veliko drugih področjih ministri odločajo z večino glasov. Svet lahko z večino glasov sprejme na primer zakonodajni akt EU o čiščenju komunalnih odpadnih voda.

Pri vodenju Sveta se države menjajo vsakih šest mesecev, na vrsto pa pridejo vse države EU. Leta 2017 Svetu predsedujeta Malta in Estonija, leta 2018 mu bosta predsedovali Bolgarija in Avstrija, leta 2019 pa Romunija in Finska.

NALOGA 6

GLASOVANJE V SVETU

Na zasedanjih Sveta je približno 80 % odločitev o predlogih zakonodajnih aktov sprejetih z večino glasov. Vsak minister ima en glas, in sicer lahko glasuje za predlog ali proti njemu ali pa se vzdrži. Število zastopanih državljanov pa se razlikuje glede na velikost države. Zato je za sprejetje odločitve potrebna „dvojna večina“ (imenovana tudi „kvalificirana večina“), kar pomeni, da mora za predlog glasovati 55 % držav EU, ki morajo zastopati najmanj 65 % prebivalstva EU.

Za več podrobnosti glej europa.eu/!hG97KY.

Zamislite si, da ste v razredu zbrali denar za šolski izlet in da se morate zdaj dogovoriti, kam boste šli. Ste soglasni ali morate glasovati tako kot na zasedanju Sveta? Predstavljajte si, da ste ministri Sveta Evropske unije in da želite odločitev o predlagani destinaciji sprejeti z dvojno večino.

Preizkusite glasovalni kalkulator na spletišču Sveta in si ogledajte, kako ta sistem deluje: europa.eu/!gm38hG.

Eden med vami zastopa Evropsko komisijo in eno minuto zagovarja predlog izbire. Nekdo drug pa zastopa sekretariat Sveta in je odgovoren za glasovalni kalkulator. Vloge ministrov iz vsake od 28 držav EU se razdelijo med ostale dijake.

Vsaka država nato glasuje za predlagano destinacijo ali proti njej, glas pa se evidentira v glasovalnem kalkulatorju Sveta. Kaj se je zgodilo? Ali vam je uspelo doseči dogovor o predlagani destinaciji? V skupini razpravljajte o svojem mnenju v zvezi s tem.

NAVADNA VEČINA IN DVOJNA/KVALIFICIRANA VEČINA

28

držav članic

Za sprejetje mora glasovati najmanj: 55 % = 16.

DA

NE

VZDRŽAN

SKUPNA NAVADNA VEČINA =

%

prebivalstva

Za sprejetje mora glasovati najmanj: 65 %.

Uporabite glasovalni kalkulator.

MALTA IMA 0,09 %
PREBIVALSTVA EU.

NEMČIJA IMA 16,06 %
PREBIVALSTVA EU.

Evropska komisija

Evropska komisija ima 28 članov – predsednika in 27 komisarjev (vključno s podpredsedniki). Predsednika predlaga Evropski svet, uradno pa ga za pet let izvoli Evropski parlament. Iz vsake države EU prihaja en komisar, ki je prav tako imenovan za pet let, potem ko ga predlaga njegova vlada in odobri Evropski parlament. Komisarji ne zastopajo stališč države, iz katere prihajajo, temveč skupne interese EU. Vsak član Komisije je odgovoren za določeno področje, na primer energijo, gospodarstvo ali trgovino.

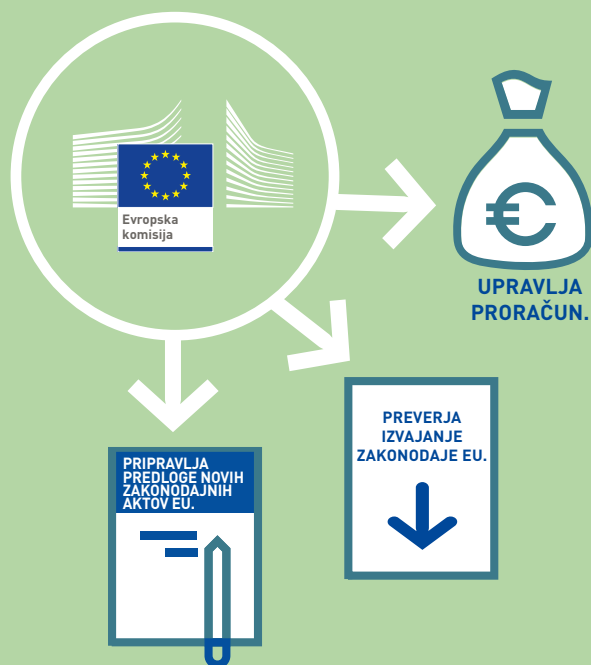
Evropska komisija predlaga nove zakonodajne akte in programe v splošnem interesu EU.

Komisija pred oblikovanjem predloga upošteva mnenja nacionalnih parlamentov, vlad, interesnih skupin in strokovnjakov ter splošne javnosti, ki so pozvani, da prek spleta predložijo svoje pripombe.

Predloge Komisije podrobno pregledata Evropski parlament in Svet. Ti instituciji sprejmeta končne odločitve o vseh zakonih EU. Predloge lahko seveda spremenita ali jih povsem zavrneta.

Evropska komisija je „izvršilni organ“ EU. Upravlja politike EU in proračun ter zagotavlja, da države članice pravilno izvajajo zakonodajo EU.

Evropska komisija je „izvršilni organ“ EU.

**STE VEDELI?
EVROPSKE
INSTITUCIJE
LAHKO OBIŠČETE.**

STE VEDELI?

Vsakodnevno delo Komisije opravljajo njeno upravno osebje, strokovnjaki, prevajalci, tolmači in pomočniki. Zaposlovanje uradnikov Komisije poteka enako kot zaposlovanje osebja drugih institucij EU, in sicer prek Evropskega urada za izbor osebja: epso.europa.eu.

Ti uradniki so državljani posameznih držav EU in so izbrani v izbirnih postopkih. Komisija zaposluje približno 33 000 ljudi. Morda to zveni veliko, vendar je članov osebja pravzaprav manj kot zaposlenih v večini velikih mestnih uprav v Evropi. Če vas ta poklicna pot morda zanima, lahko začnete kot pripravnik. Ko diplomirate, se lahko prijavite za pripravništvo EU. Več o tem na povezavi: europa.eu/!pC43FV.

<http://www.europarl.europa.eu/visiting/sl/>

Institucije EU lahko obiščete, vključno z **Evropskim parlamentom**, **Svetom** in **Evropskim svetom** ter **Evropsko komisijo**.

<http://www.consilium.europa.eu/sl/contact/visits/>

europa.eu/!yF83qX

33 000
V EVROPSKI
KOMISIJI DELA
33 000 LJUDI.

Sodišče Evropske unije

Države EU so v zadnjih šestdesetih letih skupaj pripravile veliko zakonodajnih aktov EU. Razumljivo je, da se lahko pojavijo spori v zvezi z razlago teh zakonodajnih aktov, ko se v vseh državah EU začnejo izvajati v praksi. Če ima nacionalno sodišče pomisleke glede razlage zakonodajnega akta EU, lahko zaprosi Sodišče za pojasnilo. Poleg tega posamezne države EU včasih napačno uporabljajo zakonodajne akte EU. V tem primeru lahko Komisija ali druga država EU predloži zadevo Sodišču. Sedež Sodišča je v Luxembourg, sestavlja pa ga po en sodnik iz vsake države EU. Sodišče zagotavlja, da vse države EU enako razlagajo in uporabljajo zakonodajo EU. Za več informacij glej: curia.europa.eu.

NALOGA 7

RAZDELITEV NALOG PRI VODENJU EU

Dobili ste veliko splošnih informacij o institucijah, vendar je pomembno razumeti, kaj tako imenovani Bruselj pravzaprav je in kdo je v EU za kaj pristojen. Opravite spodnji preizkus in preverite, koliko ste si zapomnili. V vsaki vrstici s križcem označite institucijo(-e), ki ustreza(-jo) opisu

Kdo?	Evropski parlament	Evropski svet	Svet Evropske unije	Evropska komisija	Sodišče Evropske unije
1 Pripravlja predloge zakonodajnih aktov EU.	☐	☐	☐	☐	☐
2 Odobri zakonodajne akte EU.	☐	☐	☐	☐	☐
3 Ima (samo) enega predstavnika/člana iz vsake države EU.	☐	☐	☐	☐	☐
4 Izvolijo ga/jo državljani EU.	☐	☐	☐	☐	☐
5 Izvršuje proračun.	☐	☐	☐	☐	☐
6 Zastopa interese državljanov in državljanov.	☐	☐	☐	☐	☐
7 Zastopa interese držav EU/njihovih vlad.	☐	☐	☐	☐	☐
8 Odloča o razlagi zakonodajnih aktov EU.	☐	☐	☐	☐	☐
9 Določa splošno politično usmeritev EU.	☐	☐	☐	☐	☐

Poleg tu obravnavanih institucij ste morda slišali tudi za druge institucije in organe EU:

- Evropska centralna banka: www.ecb.europa.eu
- Evropsko računsko sodišče: eca.europa.eu
- Evropska služba za zunanje delovanje : eeas.europa.eu

- Evropski ekonomsko-socialni odbor: eesc.europa.eu
- Evropski odbor regij: cor.europa.eu
- Evropska investicijska banka: eib.europa.eu
- Evropski varuh človekovih pravic: ombudsman.europa.eu
- Evropski nadzornik za varstvo podatkov: edps.europa.eu

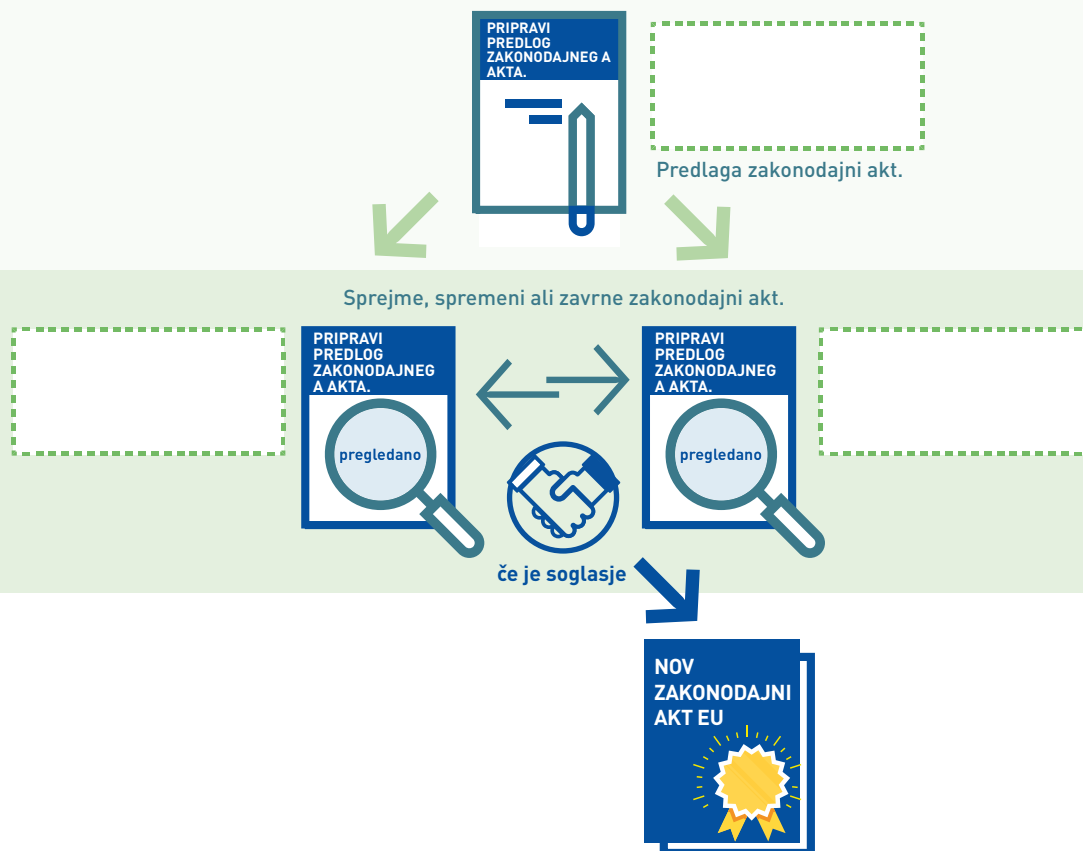
Za več informacij glej: europa.eu/ljP96xJ.

NALOGA 8

OBLIKOVANJE ZAKONODAJE V EU

Najobičajnejši postopek za oblikovanje zakonodajnih aktov v EU je „redni zakonodajni postopek“. V okviru tega postopka se predložijo predlogi za nov zakonodajni akt, ki se obravnavajo in proučijo največ trikrat (t. i. obravnave). Če dogovora ni mogoče doseči, se predlog umakne.

Pri obravnavah sodelujejo zlasti tri institucije: Evropski parlament, Svet Evropske unije in Evropska komisija. Njihova imena vnesite v ustrezna polja.

Voditelji EU
na sestanku z USA
(maj 2017)

NALOGA 9

KDO JE KDO?

Zdaj veste že veliko o evropskih institucijah, ampak ali poznate imena in obraze njihovih vodilnih oseb? Kdo je na primer sedanji predsednik Evropske komisije? Kdo pa so drugi ljudje na fotografijah? Preverite svoje znanje.

V polja poleg imen vstavite ustrezno številko:

- ☐ Donald Tusk
 ☐ Jean-Claude Juncker
 ☐ Antonio Tajani
 ☐ Federica Mogherini

Zdaj pa poskusite določiti še njihove funkcije in v polja vstavite ustrezno številko:

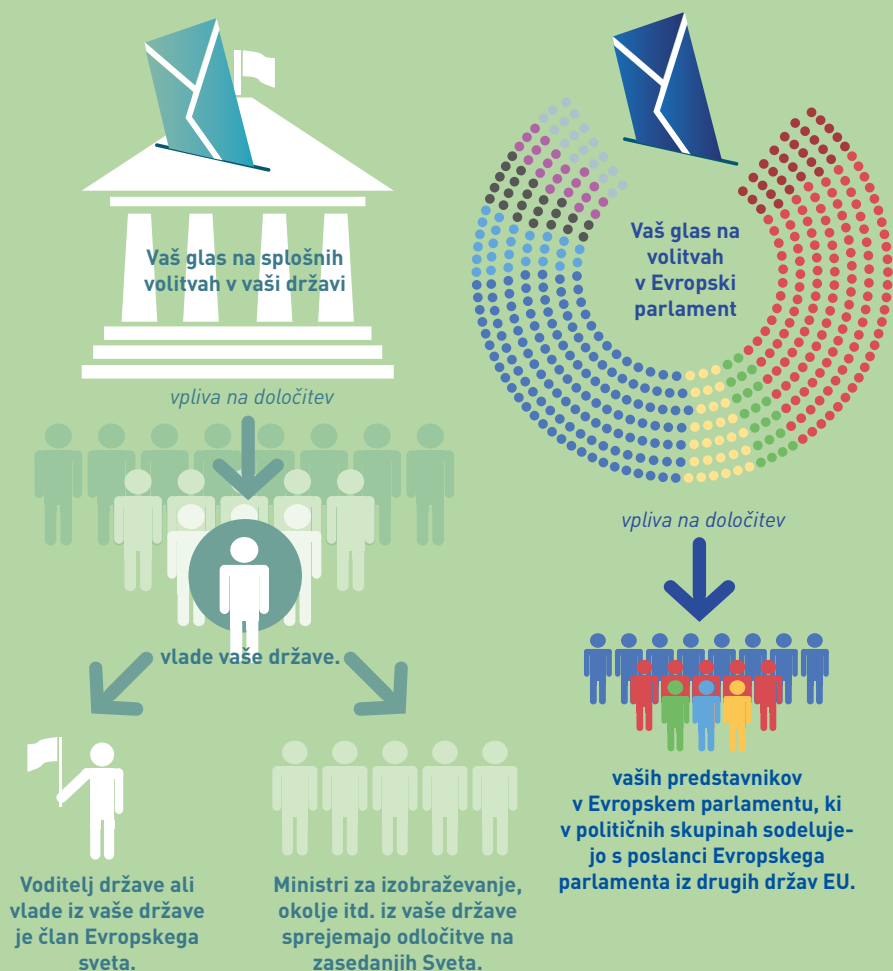
- ☐ Predsednik Evropskega parlamenta
 ☐ Visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko ter podpredsednik Evropske komisije
 ☐ Predsednik Evropskega sveta
 ☐ Predsednik Evropske komisije

Kakšen vpliv imate kot evropski državljani

Kot evropski državljani lahko na več načinov vplivate na politike EU.

Prvič, **z udeležbo na splošnih volitvah v svoji državi**: stranka, ki na njih zmaga, praviloma oblikuje vašo vlado. Ministri te vlade zastopajo vašo državo v Svetu Evropske unije, ki ima pomembno vlogo pri oblikovanju zakonodaje EU.

Drugič, **z udeležbo na volitvah v Evropski parlament**: vloga Evropskega parlamenta pri oblikovanju zakonodaje EU je enako pomembna in s svojim glasom lahko pomagate določiti stališče Evropskega parlamenta do predlaganih zakonodajnih aktov. Največja politična skupina v Evropskem parlamentu običajno odloča o predsedniku Evropske komisije, tako da boste s svojim glasom vplivali tudi na to.

Več o tem, kako lahko vplivate na politike EU, lahko preberete na spletnem naslovu: europa.eu/!fh63tV.

Tretjič, kot evropski državljani lahko **izrazite svoje mnenje s sodelovanjem v spletnih javnih posvetovanjih**. Evropsko komisijo pred oblikovanjem predlogov za nove zakonodajne akte EU ter med celotnim postopkom sprejemanja odločitev zanimajo mnenja državljanov in deležnikov.

Četrtrič, mnenje o dogajanju v Evropski uniji lahko izrazite med številnimi dialogi z državljani, ki potekajo po vsej EU. Na teh dogodkih lahko razpravljate o evropskih vprašanjih s komisarji in drugimi predstavniki na visoki ravni. Preverite, ali je na vašem območju nedavno potekal tak dialog oziroma ali je morda načrtovan za bližnjo prihodnost: europa.eu/!xj44fm.

Državlani EU lahko tudi pripravijo ali podprejo **evropsko državljansko pobudo** (europa.eu/!WN39xk). To v praksi pomeni, da lahko člani javnosti pozovejo Evropsko komisijo, naj predlaga zakonodajo v zvezi z vprašanjem, za katero je odgovorna EU, na primer okolje, kmetijstvo ali promet. Pripravo evropske državljanske pobude mora podpreti milijon posameznikov oziroma samo 0,2 % prebivalcev EU iz najmanj sedmih držav EU.

Logotip Evropske državljanske pobude

STE VEDELI?

V vaši državi EU so vam na voljo predstavniki Evropske komisije, s katerimi se lahko posvetujete in ki vam lahko prisluhnejo. Na predstavništvih Evropske komisije v vsaki državi EU ali na informacijskih točkah Europe Direct lahko izrazite svoje mnenje ali zgolj pridobite želene informacije o EU v svojem jeziku. Kontaktni podatki so navedeni na koncu te brošure.

NALOGA 10

PREDNOSTNE NALOGE ZA VAŠEGA PREDSTAVNIKA V EVROPSKEM PARLAMENTU

V majhnih skupinah sestavite seznam petih glavnih tem, za katere želite, da bi jih vaš predstavnik zagovarjal v Evropskem parlamentu. Kot primer lahko uporabite predlog resolucije Parlamenta o zmanjšanju uporabe plastičnih vrečk v Evropi na naslovu: europa.eu/!jv76Tg.

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

KOT EVROPSKI DRŽAVLJANI UŽIVAMO OSNOVNE UGODNOSTI, KI JIH JEMLJEMO ZA SAMOUMEVNE. MED DRUGIM ŽIVIMO NA CELINI, NA KATERI VLADA MIR, SMO DEL NAJVEČJEGA SVETOVNEGA GOSPODARSTVA TER SVOBODNO POTUJEMO V DRUGE DRŽAVE EU IN TAM ŽIVIMO. SO PA TU ŠE DRUGE, MANJ OČITNE PREDNOSTI, VSAKDANJE STVARI, KI POMENIJO VELIKO. V TEM POGLAVJU SO OBRAVNAVANI PRIMERI, KI PONAŽARJAJO, KAKO POMEMBNA JE EU ZA SVOJE DRŽAVLJANE.

KAKŠEN POMEN IMA EU V VAŠEM VSAKDANJEM ŽIVLJENJU?

EU ne more obravnavati vseh vprašanj in to tudi nikoli ni bil njen namen. Pristojnost EU za delovanje je jasno opredeljena in omejena s pogodbama EU. Splošno načelo je, da bi morala EU ukrepati le, kadar je mogoče cilj bolje doseči na ravni EU kot na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni. Če se morda sprašujete, kaj natančno Evropska unija počne in kaj je storila za vas, tu le na kratko o nekaterih njenih dosežkih.

Varna in enostavna potovanja v EU

Po Evropi je zdaj veliko lažje potovati kot včasih. Večina držav EU in nekatere države, ki niso članice EU, so odpravile nadzor na mejah. Te države so podpisale Schengenski sporazum, imenovan po vasi v Luksemburgu, v kateri je bil leta 1985 podpisan prvi sporazum o ukinitvi nadzora na mejah.

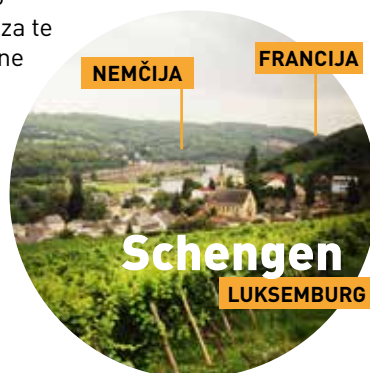
Kot evropski državljan lahko potujete v 26 „schengenskih držav“: 22 držav EU (Avstrija, Belgija, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francija, Grčija, Italija, Latvija, Litva, Luksemburg, Madžarska, Malta, Nemčija, Nizozemska, Poljska, Portugalska, Slovaška, Slovenija, Španija in Švedska) ter na Islandijo, v Lihtenštajn, na Norveško in v Švico. Združeno kraljestvo in Irska se nista želela vključiti v schengensko območje, Bolgarija, Hrvaška, Ciper in Romunija pa se še ne morejo. Ob potovanju v neschengenske države ali vrnitvi iz njih boste morali pokazati veljaven potni list ali osebno izkaznico.

NALOGA 11

SCHENGENSKO OBMOČJE

Je vaša država vključena v schengensko območje? Ste vi ali član vaše družine nedavno potovali v drugo državo EU? Ste morali opraviti kontrolo na meji? Vsak dan se 1,7 milijona Evropejcev vozi na delo v drugo državo EU. Kaj po vašem mnenju schengensko območje pomeni za te ljudi in gospodarstvo na zadevnih območjih? Razdelite se v majhne skupine in s sošolci razpravljajte o tej temi.

Vsi državljani EU so med potovanjem po Evropi v vseh državah EU:

- zaščiteni s celovitim sklopom pravic potnikov, ko potujejo z letalom, vlakom, ladjo ali avtobusom. V nekaterih okoliščinah lahko na primer prejmejo nadomestilo za odpoved leta;
- zaščiteni pri nakupu paketnih potovanj, kar pomeni, da mora družba, ki jim je prodala potovanje, obravnavati njihove pritožbe (če so npr. nastanjeni v neustreznem hotelu);
- zaščiteni v primeru stečaja organizatorja potovanja ali letalske družbe;
- upravičeni, da med potovanjem v državi, ki ni članica EU, zaprosijo za pomoč pri katerem koli konzulatu ali ambasadi druge države EU, če njihova država tam nima predstavništva. Za pomoč lahko na primer zaprosijo, če izgubijo pomembne dokumente ali so udeleženi v hudi nesreči.

Študirajte, usposablajte se in delajte kjer koli v EU

Po zaslugi EU veliko mladih izkoristi pravico do popolne svobode gibanja med državami EU.

Kot državljan EU imate pravico:

- usposabljanje se in študirati v kateri koli državi članici EU pod enakimi pogoji kot državljani te države,
- delati kjer koli v EU in izkoristiti priložnosti, ki jih ponuja trg dela po vsej EU.

Ima vlak zamudo?

Pravice potnikov na dlani

Več o tem: europa.eu/yourEurope/travel, prenesite aplikacijo o pravicah potnikov ali pokličite Europe Direct na številko 00 800 6 7 8 9 10 11*

*Nekateri telefonski operaterji ne dovoljujejo pozivov s številko 00 800 ali pa so bili zaradi črnih dni.

Je imel vlak zamudo ali pa je bil odpovedan? Ste imeli težave pri nakupu voznic? Nimate nikakršnih informacij?

Prevozniki v železniškem prometu in železniške postaje so pravno obvezani, da vas obvestijo o vaših pravicah in o tem, kje se lahko pritožite.

Ste kdaj naleteli na katero od teh težav? Zakonodaja EU ščiti vaše pravice na potovanju po vsej Evropi.

STE VEDELI?

Kjer koli in kadar koli se lahko pozanimate o svojih pravicah EU, ki jih imate kot potniki, tako, da si prenesete aplikacijo o pravicah potnikov: europa.eu/!Wg33Cf.

STE VEDELI?

Komisija je v podporo mladim državljanom EU, ki vstopajo na trg delovne sile, vzpostavila spletno mesto „Tvoja prva zaposlitev EURES“ (www.yourfirsteuresjob.eu/en/home), da bi osebam iz EU, z Islandije in Norveške, starim od 18 do 35 let, pomagala pri iskanju zaposlitve, pripravništva ali vajeništva v drugi državi. Prav tako pomaga delodajalcem, da v primeru prostih delovnih mest poiščejo kandidate v drugi državi EU.

Erasmus+

Morda ste že slišali, ali pa kmalu boste, za program Erasmus+ (ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus). Prek tega programa EU lahko mladi nekaj časa preživijo v tujini. Študenti lahko prejmejo finančno in organizacijsko pomoč za študijsko bivanje v tujini na evropski partnerski univerzi. Evropski sistem kreditnih točk zagotavlja, da se doseženi uspeh v tujini prizna tudi pri študiju doma.

Šole lahko sodelujejo z drugimi šolami ali organizacijami iz drugih držav EU. Za večino teh partnerstev so potrebne najmanj tri organizacije iz treh držav. Prosite svojega učitelja ali ravnatelja, naj preveri priložnosti, ki jih program Erasmus+ prinaša za „strateška partnerstva“.

Odločite se lahko tudi za usposabljanje na delovnem mestu v tujini.

Mnogo mladih državljanov EU vsako leto opravi del vajeništva v drugi državi EU. Program povezuje podjetja in institucije, ki oglašujejo projekte, za katere se lahko prijavijo mladi.

Sporočite nam svoje + programa Erasmus+

Roberto Breeveld – 30 – Nizozemska
eTwinning v 5 državah, 2012

Roberto je učitelj geografije in je vodil dva projekta eTwinning, v okviru katerih je organiziral virtualno izmenjavo študentov v petih državah. Prek sodelovanja z ljudmi iz drugih kultur so njegovi učenci pridobili nove perspektive in izboljšali svojo angleščino. Zdaj je Roberto navdušen ambasador projekta eTwinning. Odkrijte spodbudne zgodbe o programu Erasmus+ ali delite svojo na portalu ec.europa.eu/erasmus30

#ERASMUSPLUS

Erasmus+

BOGATIMO ŽIVLJENJA IN ŠIRIMO OBRZORJA ŽE 30 LET

STE VEDELI?

Od začetka prvega programa Erasmus leta 1987 je več kot 5 milijonov mladih izkoristilo priložnosti, ki jih ponuja. Več informacij o programu Erasmus+ je na voljo na spletnem naslovu: ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus.

Program jamstva za mlade

Veliko mladih nima znanja in veščin ter kvalifikacij, ki jih iščejo delodajalci. S programom jamstva za mlade (europa.eu/!Mq63tX) EU pomaga zagotoviti, da mladi med usposabljanjem pridobijo znanje in veščine, ki jih potrebujejo delodajalci. Pridobijo jih lahko z usposabljanjem na delovnem mestu ali individualnim poklicnim usmerjanjem.

OGLEDITE SI VIDEO:
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1079&langId=sl>

Evropska solidarnostna enota

EU je sprožila novo pobudo za mlade, ki so pripravljeni pomembno prispevati k družbi in pokazati solidarnost s svojo skupnostjo. Evropska solidarnostna enota omogoča Evropejcem, starim od 18 do 30 let, da sodelujejo pri različnih solidarnostnih dejavnostih, in sicer prostovoljno ali v okviru zaposlitve. Pri veliko mladih se lahko to izkaže za odskočno desko za zaposlitev.

Vas zanima sodelovanje? Preberite več o pobudi, seznanite se z možnostmi, ki jih omogoča v obliki usposabljanja, jezikovne in finančne podpore, ter se prijavite prek spletišča: europa.eu/youth/solidarity_sl.

NALOGA 12

PROSTOVOLJSTVO ALI ŠTUDIJ V TUJINI

Si lahko predstavljate, da bi opravljali prostovoljno delo v tujini ali en ali dva semestra študirali na univerzi v drugi državi EU? V parih sestavite seznam s štirimi argumenti „za“ in štirimi „proti“. Kateri zmagajo? Primerjajte rezultate s sošolci in se o njih pogovorite.

Prosti pretok blaga, storitev in kapitala v EU

Enotni trg EU ne omogoča le prostega gibanja oseb v EU, temveč tudi prost pretok blaga, storitev in kapitala. „Kapital“ ne pomeni samo „denarja“. Vključuje tudi naložbe, posojila in kredite ter druge operacije s finančnimi institucijami, kot sta zapuščina in denarna podpora. To podjetjem EU olajšuje poslovanje v več kot eni državi in konkuriranje na svetovni ravni. Podjetja imajo ne glede na svojo velikost dostop do nacionalnih trgov vseh držav EU in do 510 milijonov potencialnih strank. Zakaj to koristi tudi vam? Ker se z večjo konkurenco znižujejo cene ter povečuje izbira proizvodov in storitev.

NALOGA 13

KAJ PROSTI PRETOK IN PROSTO GIBANJE V PRAKSI POMENITA ZA VAS?

Spodnje navedbe pravilno umestite v štiri področja enotnega trga (prosto gibanje oseb, prosti pretok blaga, storitev in kapitala) in prekrižajte ustrezno okence.

	Prosto gibanje oseb	Prost pretok blaga	Prost pretok storitev	Prost pretok kapitala
1 V tujini lahko kupim rabljen avtomobil in ga pripeljem domov brez plačila carine.	☐	☐	☐	☐
2 V EU lahko potujem, kamor želim.	☐	☐	☐	☐
3 Študiram lahko v drugi državi EU.	☐	☐	☐	☐
4 Prenovo kopalnice pri mojih starših lahko opravi polagalec ploščic iz druge države EU.	☐	☐	☐	☐
5 Starši mi lahko pošljejo denar v državo, kjer študiram.	☐	☐	☐	☐
6 Delam lahko v drugi državi EU.	☐	☐	☐	☐
7 Prek spleta lahko kupim blago iz druge države EU brez plačila carine.	☐	☐	☐	☐

Zdravstveno varstvo in varnost v EU

Če med obiskom druge države EU zbolite ali se ponesrečite, ste kot državljan EU upravičeni do nujne javne zdravstvene oskrbe pod enakimi pogoji kot prebivalci te države. Preden se odpravite v tujino, se pri zavarovalnici pozanimajte o evropski kartici zdravstvenega zavarovanja.

Državljanom EU je zagotovljena tudi visokokakovostna, ustrezno označena in varna hrana. EU ima nekatere najvišjih standardov za varnost hrane na svetu. Vzdlž celotne prehranske verige je uvedla obvezna preverjanja za zagotovitev, da so rastline in živali zdravi, da so živila in krma varni ter da so izdelki pravilno označeni.

STE VEDELI?

Sistem hitrega obveščanja o nevarnih neživilskih izdelkih omogoča hitro izmenjavo informacij med nacionalnimi organi 31 držav in Evropsko komisijo o nevarnih izdelkih na trgu. Če proizvajalec ali distributer ugotovi, da je eden od njegovih izdelkov v prodaji nevaren, mora o tem obvestiti pristojni nacionalni organ. Več informacij je na voljo na spletnem naslovu: europa.eu/!Ku94nH.

NALOGA 14

EVROPSKE OZNAKE

Z zakonodajo EU so bila uvedena stroga pravila označevanja nekaterih izdelkov, kot so živila, pijača in kozmetični izdelki, da bi se zaščitila zdravje in varnost potrošnikov ter da bi se tem pomagalo pri sprejemanju pravih odločitev. Če izdelek ni ustrezno označen, ga ni dovoljeno dati na trg.

Prepoznate spodnje oznake? Kje jih lahko vidite? Kaj pomenijo?

1

2

3

4

5

Pravice potrošnikov v EU

Pri nakupovanju v EU vas ščitijo različni zakoni. Kot potrošniku EU vam je na primer zagotovljena najmanj dveletna garancija za izdelke, kot so elektronske naprave, kupljene v EU. To na primer pomeni, da vam je za vaš mobilni telefon, če se pokvari po enem letu, zagotovljeno brezplačno popravilo ali zamenjava, ne glede na to, kje v EU ste ga kupili.

Poleg tega ste kot potrošniki EU od leta 2015 bolje zaščiteni pri spletnem nakupovanju. Sprejet je bil zakonodajni akt EU, ki:

- vam omogoča 14-dnevni rok za vračilo blaga, ki ste ga kupili na daljavo prek spleta ali po telefonu,
- prepoveduje skrite pristojbine in stroške na internetu ter
- prepoveduje vnaprej odključkana okenca na spletiščih, zaradi katerih so potrošniki prej nehote kupili na primer potovalno zavarovanje ali najem avtomobila.

STE VEDELI?

Kaj bi naredili, če bi v drugi državi EU kupili nov televizor, vendar ga ne bi prejeli, ali če bi kupili izdelek z napako? Zdaj lahko v takem primeru denar dobite nazaj. Posamezniki in mala podjetja lahko od julija 2017 čezmejne zahtevke za plačila v znesku do 5 000 evrov poravnajo z revidiranim evropskim postopkom v sporih majhne vrednosti: europa.eu/!WW93Ht.

Kakovostne telekomunikacije v EU

Danes nas veliko uporablja pametne telefone in tablične računalnike. Kot državljan EU imate pravico:

- do zagotovljene primerne kakovosti fiksnih telekomunikacijskih storitev po dostopnih cenah ne glede na to, kje v EU živite,
- do enostavnega iskanja boljših ponudb in primerjanja cen, saj morajo operaterji zagotoviti pregledne in posodobljene informacije o svojih cenah in tarifah,
- do zamenjave telekomunikacijskega operaterja v enem dnevu, ne da bi vam bilo pri tem treba spremeniti telefonsko številko,
- do enake uporabe telefona kjer koli v EU in doma.

STE VEDELI?

Od leta 2007 so se cene gostovanja znižale za več kot 90 %. „Gostovanje kot doma“, ki pomeni plačevanje domačih cen, ne glede na to, kje v EU ste, je junija 2017 postalo resničnost za vse Evropejce.

Skupna valuta v 19 državah EU: evro

Evrski bankovci in kovanci so bili uvedeni leta 2002 v dvanajstih državah EU, doslej pa jih je 19 svojo nacionalno valuto zamenjalo za evro. Evro vsak dan uporablja več kot 337 milijonov državljanov EU, tj. dve tretjini vseh državljanov EU.

Uporaba skupne valute na enotnem trgu, na katerem skupaj trgujejo ljudje iz različnih držav, prinaša številne ugodnosti. Potrošniki lažje primerjajo cene doma, v tujini in na internetu. Podjetja lahko računajo in zaračunavajo potrošnikom v eni valuti ter niso izpostavljeni tveganju nihanj deviznih tečajev, zaradi odprave transakcijskih stroškov pa so cene stabilne.

STE VEDELI?

Na eni strani vseh evrskih kovancev je prikazan zemljevid Evrope, drugo stran kovanca pa je vsaka država zasnovala po svoje. Prepoznate simbol na tem kovancu za 2 evra? Lahko uganete, iz katere države je?

Znotraj evra

ZA VEČ INFORMACIJ O EVRU SI OGLEDJTE VIDEO

ZNOTRAJ EVRA

<http://europa.eu/!WT99gp>

NALOGA 15

KATERE DRŽAVE SO V EVRSKEM OBMOČJU?

V spodnji preglednici je navedenih vseh 28 držav EU. Označite 19 tistih, ki so v evroobmočju in v katerih je uradna valuta evro.

☐ Avstrija	☐ Estonija	☐ Italija	☐ Nemčija	☐ Slovenija
☐ Belgija	☐ Finska	☐ Latvija	☐ Nizozemska	☐ Španija
☐ Bolgarija	☐ Francija	☐ Litva	☐ Poljska	☐ Švedska
☐ Ciper	☐ Grčija	☐ Luksemburg	☐ Portugalska	☐ Združeno kraljestvo
☐ Češka	☐ Hrvaška	☐ Madžarska	☐ Romunija	
☐ Danska	☐ Irska	☐ Malta	☐ Slovaška	

STE VEDELI?

Proračun EU za leto 2017 dosega 157 milijard evrov. To je približno 1 % skupne vrednosti vsega blaga in storitev, proizvedenih v EU. Večina denarja EU (94 %) se porabi za projekte in programe, ki koristijo študentom, raziskovalcem, kmetom, podjetjem, organizacijam, mestom in regijam po vsej EU. Nameni se tudi za razvojno pomoč državam zunaj EU. Približno 6 % proračuna se porabi za upravne stroške.

Finančne podpore EU v vaši regiji

Države in regije EU niso le različno velike, temveč so tudi različno bogate. V letih je sredstva EU prejelo več tisoč projektov, kar je koristilo posameznim državam EU in EU kot celoti v smislu kakovosti življenja državljanov, gospodarske rasti in ustvarjanja delovnih mest.

Ljudje niso vedno seznanjeni s tem, da je EU finančno podpirala ali podpira projekte v njihovi bližini. Vendar je bilo s projekti, ki jih je financirala EU, ustvarjenih več milijonov novih delovnih mest in razvitih več tisoč kilometrov strateških prometnih, energetskih in širokopasovnih povezav, zagotovljene so bile naložbe v raziskave in inovacije, zaščiteni so bili kulturna dediščina in območja izjemne naravne lepote, koristi pa je bilo še veliko več.

Oglejte si naslednji spletišči in nekatere projekte v vaši državi, podprte s proračunskimi sredstvi EU, in uvideli boste, da je EU veliko bliže vašemu domu, kot ste morda mislili:

europa.eu/!Tt44tv in europa.eu/!yF86BN.

NALOGA 16

EU V VAŠEM VSAKDANJEM ŽIVLJENJU

Spodnjih deset primerov prikazuje, kako se EU vključuje v vsakdanje življenje svojih državljanov. Izberite tri, ki so za vas najpomembnejši, primerjajte svoje odgovore z odgovori sošolcev in utemeljite svojo izbiro.

Potujete, študirate, delate in prebivate lahko v kateri koli državi EU. Vsakdo se lahko odloči, kje bo živel ali iskal zaposlitev. Enotni trg EU omogoča prost pretok ljudi.

EU je odpravila ovire za prosto trgovino med svojimi članicami. To pomeni, da lahko proizvajate, prodajate in kupujete blago kjer koli v Evropi. Za potrošnike pomeni tudi večjo izbiro izdelkov in nižje cene.

Potovati v Evropi je danes zelo preprosto.

S Schengenskim sporazumom so bile odpravljene mejne kontrole med večino evropskih držav. Večino meja znotraj EU lahko zdaj prečkate, ne da bi vam bilo treba pokazati potni list.

Med potovanjem v drugi državi EU lahko zbolite ali se ponesrečite. Kot državljan EU ste upravičeni do nujne zdravstvene pomoči, dokler se ne vrnete domov. Z evropsko kartico zdravstvenega zavarovanja vam bo v tujini zagotovljeno javno zdravstveno varstvo po enakih cenah kot lokalnim prebivalcem.

Letalski prevoz se je zelo pocenil. EU je v letalskem sektorju odpravila nacionalne monopole in dopustila konkurenco. Zdaj ima več mest svoja letališča, med mesti pa je več direktnih letov. Poleg tega imajo potniki več pravic.

Uporaba mobilnih telefonov in pametnih naprav v tujini se je v zadnjih letih bistveno pocenila. S pravili EU so se z določitvijo zgornje meje cen stroški bistveno znižali (od leta 2007 za več kot 90 %). Stroški gostovanja so bili junija 2017 odpravljeni, kar pomeni, da za uporabo telefona v tujini plačate enako kot za uporabo doma

Minimalni garancijski rok za potrošno blago, kot so elektronske naprave, je zdaj dve leti. To na primer pomeni, da vam je za vaš mobilni telefon, če se pokvari po enem letu, zagotovljeno brezplačno popravilo ali zamenjava. Poleg tega ni pomembno, v kateri državi EU ste izdelek kupili.

Kadar blago naročate ali kupujete kjer koli drugje kot v trgovini, vas pri tem ščiti zakonodaja EU. Če na primer sklenete naročnino ali pogodbo na ulici ali nakupujete prek spleta, imate pravico, da si premislite. V 14 dneh lahko prekličete naročilo ali vrnete kupljeni izdelek.

Če si kot potrošnik morda želite „nakupovati zeleno“, vam bo pri pravilni izbiri v pomoč energijska nalepka EU. Z njo je označenih veliko izdelkov, na primer žarnice, pralni stroji, hladilniki in televizorji. Tako je lažje poiskati energijsko najučinkovitejše izdelke, ki so označeni z A+++.

V EU imate na voljo čisto kopalno in pitno vodo. Onesnaževanje okolja ne pozna meja, čist zrak in voda pa sta brez dvoma zelo pomembna. EU je uvedla obvezne vseevropske omejitve onesnaževanja zraka in vode in države EU morajo zagotoviti spoštovanje teh ravni.

EVROPSKA UNIJA JE DOSEGLA SVOJ PRVOTNI NAMEN.
MED SVOJIMI ČLANICAMI JE VZPOSTAVILA MIR, KI TRAJA ŽE VEČ
KOT ŠESTDESET LET. KATERI PA SO PRIHODNJI CILJI?
V TEM POGLAVJU JE PODROBNEJE OPISANO, KAKO EU
OBRAVNAVA DANAŠNJE IZZIVE IN KATERE SO NJENE
PREDNOSTNE NALOGE.

KAJ JE NA DNEVNEM REDU EU?

10

**PREDNOSTNIH
NALOG EU**

EU se danes sooča s povsem novimi izzivi, med drugim tudi z brezposelnostjo, migracijami, podnebnimi spremembami in terorizmom. Veliko državljanov je izgubilo zaupanje v politike. Pojavljajo se dvomi v zvezi z nekaterimi dosežki evropskega povezovanja, kot je prosto gibanje oseb.

Ob upoštevanju teh izzivov je novoizvoljeni predsednik Evropske komisije Jean-Claude Juncker leta 2014 predstavil politične usmeritve, da bi Evropi omogočil nov začetek. Na podlagi pristojnosti, ki jih zagotavljata pogodbi EU, je določil deset ključnih prednostnih nalog, na katere bi se morala EU kot celota osredotočiti v prihodnjih letih in tako zagotoviti, da bo izkoristila priložnosti na teh področjih. Te prednostne naloge so opisane v tem poglavju.

Evropska komisija je v povezavi z desetimi prednostnimi nalogami pozvala vse vlade, civilno družbo, deležnike in državljane EU k razmisleku o prihodnosti Evrope.

„Naši otroci si zaslužijo Evropo, ki ohranja njihov način življenja. Zaslužijo si Evropo, ki jih opolnomoča in ščiti. Zaslužijo si Evropo, ki varuje. Čas je, da vsi – institucije, vlade in državljani – prevzamemo odgovornost za izgradnjo takšne Evrope. Skupaj.“

JEAN-CLAUDE JUNCKER,
predsednik Evropske komisije
Govor o stanju Unije leta 2016

Več informacij o tem posvetovanju je na voljo na spletnem naslovu: europa.eu/!Fg48xy.

1. Delovna mesta, rast in naložbe

Evropa okreva po najhujši gospodarski in finančni krizi od tridesetih let 20. stoletja. Zaradi te krize je bilo v EU izgubljenih veliko delovnih mest in izvedenih zelo malo naložb. Najpomembnejša prednostna naloga EU je brez ustvarjanja novih dolgov spet spodbuditi rast Evrope in povečati število delovnih mest, zlasti za mlade.

EU je leta 2015 ustanovila Evropski sklad za strateške naložbe. Ta sklad, ki ga je EU ob ustanovitvi podprla z 21 milijardami evrov, privablja javne in zasebne vlagatelje, ki bodo strateško vlagali, kjer bodo naložbe najbolj potrebne. Te naložbe, ki bodo v treh letih skupaj predvidoma presegle 315 milijard evrov, bodo usmerjene zlasti v infrastrukturo, inovacije ter manjša in zagonska podjetja. Rezultati naložbenega načrta so že vidni. V prvih 18 mesecih je spodbudil 138,3 milijarde evrov novih naložb v 27 državah članicah in odobril številne projekte ter tako ustvaril več kot 100 000 novih delovnih mest. Glede na konkretne rezultate tega sklada je Evropska komisija septembra 2016 predlagala, naj se njegovo izvajanje podaljša do konca leta 2020, cilj skupnih naložb pa poveča na 500 milijard evrov.

Več informacij je na voljo
na spletnem naslovu:
europa.eu/!Wx76Wj.

NALOGA 17

USTVARJAMO DELOVNA MESTA ZA MLADE

EU prispeva h gospodarski rasti in ustvarjanju novih delovnih mest, tako da privablja kapital morebitnih vlagateljev EU. Kaj še bi lahko naredila, da bi povečala število delovnih mest za mlade?

Razpravljajte o tem v manjših skupinah.

NALOGA 18

PRIHODNOST DIGITALNIH IZDELKOV IN STORITEV

Ali uporabljate spletne/digitalne izdelke in storitve? V majhnih skupinah razpravljajte o svojih izkušnjah ter si izmenjajte zamisli o prihodnosti interneta in digitalnih tehnologij.

2. Enotni digitalni trg

Internet in digitalne tehnologije spreminjajo svet. Ko gledate filme, nakupujete ali se učite, pri tem verjetno uporabljate (ali bi lahko uporabljali) spletna orodja. Medtem ko ta orodja v vaši državi delujejo povsem dobro, ste morda ugotovili, da ne do njih morete dostopati v drugi državi EU. Državljeni so zaradi teh spletnih ovir prikrajšani za možnosti nakupa blaga in storitev, saj le 15 % državljanov EU kupuje prek spletnih trgovin v drugi državi članici EU.

Ta delež pa se bo verjetno povečal, saj EU pripravlja nova pravila, s katerimi bi posameznikom in podjetjem omogočila enostavno spletno nakupovanje ter prodajo izdelkov in storitev v vseh državah pod enakimi pogoji kot doma.

Vendar pa dostopa do hitrega interneta in spletnih priložnosti nimajo vsi državljani in podjetja. EU si zato prizadeva za izboljšanje digitalnih infrastruktur. Njen namen je zagotoviti visokohitrostno internetno povezavo vsem, tudi tistim, ki živijo na oddaljenih območjih in podeželju. Predsednik Juncker je leta 2015 napovedal načrt v vrednosti 120 milijonov evrov, v okviru katerega bo do leta 2020 na voljo brezplačen Wi-Fi v parkih, na trgih, v knjižnicah in javnih zgradbah v mestih in vaseh po vsej EU. Nekaj napredka pri doseganju tega cilja je EU že dosegla.

Več informacij
je na voljo na
spletnem naslovu:
europa.eu/!Cn33JF.

STE VEDELI?

Geolokacija je v središču sedanje digitalne revolucije. EU je investirala v lasten globalni satelitski navigacijski sistem, imenovan Galileo. Sistem bo desetkratno izboljšal natančnost geolokacije in omogočil nove inovativne storitve, ki bi lahko spremenile naše vsakdanje življenje (npr. avtonomni avtomobili in izboljšana mestna prometna omrežja). Konstelacija sistema Galileo zdaj vključuje 18 satelitov v orbiti ter je začela ponujati storitve javnim organom, podjetjem in državljanom. Pričakuje se, da bo celotna konstelacija imela trideset satelitov, končana pa naj bi bila do leta 2020. Nobena evropska država tega ne bi zmogla sama.

NALOGA 19

VARČUJEMO Z ENERGIJO

Tudi majhni ukrepi imajo lahko pomembno vlogo pri varčevanju z energijo. V majhnih skupinah razpravljajte o tem, kako k temu že prispevate, kaj še bi lahko naredili in česa niste pripravljene narediti.

Več informacij
je na voljo na spletnem
naslovu:
europa.eu/IKB79jf.

3. Energetska unija in podnebje

Vsak državljan EU bi moral imeti dostop do varne, trajnostne, cenovno dostopne in konkurenčne energije. Zagotovitev tega je eden največjih izzivov evropskega energetskega sistema. Svetovno podnebje se spreminja, zemeljsko ozračje se segreva, EU pa je največja uvoznica energije na svetu (uvozi 53 % energije, ki jo porabi), 75 % hiš v EU je energijsko neučinkovitih, veleprodajne cene električne energije v Evropi pa so za 30 % višje kot v Združenih državah Amerike.

Da bi EU izboljšala razmere, si je na področju podnebja in energije za leto 2030 zastavila ambiciozne cilje, in sicer:

- 40-odstotno zmanjšanje toplogrednih plinov,
- povečanje deleža energije iz obnovljivih virov (veter, sonce in biogoriva) na 27 odstotkov ter
- 27-odstotno zmanjšanje porabe energije.

Vendar se EU ne more sama spopasti s podnebnimi spremembami. Prek Združenih narodov in drugih mednarodnih forumov si prizadeva tudi za spodbujanje odločnega ukrepanja na svetovni ravni. Na konferenci Združenih narodov o podnebnih spremembah v Parizu leta 2015 je bil prvič sklenjen svetovni sporazum o boju proti podnebnim spremembam. Pri tem je imela EU pomembno vlogo.

STE VEDELI?

20 % proračunskih sredstev EU je namenjenih s podnebjem povezanim projektom. Poleg tega Evropski sklad za strateške naložbe vsaj 40 % svojih sredstev nameni podpori projektom, ki posredno prispevajo k podnebnim ukrepom.

4. Notranji trg

Enotni trg je eden največjih dosežkov EU. Omogoča prosto gibanje ljudi ter prost pretok blaga, storitev in kapitala. Strokovnjakom in podjetjem ponuja poslovne priložnosti, potrošnikom pa večjo ponudbo in nižje cene. Ljudje lahko potujejo, živijo, delajo in študirajo, kjer koli želijo.

Čeprav so rezultati enotnega trga na splošno pozitivni, pa njegove koristi niso vedno izkoriščene, bodisi zaradi nepoznavanja ali neupoštevanja pravil bodisi zaradi drugih razlogov.

EU se je odločila dokončno vzpostaviti notranji trg za proizvode in storitve, da bi podjetjem in industriji zagotovila okolje, v katerem lahko rastejo in potem uspejo v svetovnem gospodarstvu. V ta namen Evropska komisija:

- ustanavlja „unijo kapitalskih trgov“, ki bo malim podjetjem olajšala zbiranje sredstev in Evropo naredila bolj privlačno za naložbe,
- spodbuja delavce, da sprejmejo zaposlitev v drugih državah EU ter tako zapolnijo prosta mesta in pokrijejo potrebe po posebnih znanjih in spretnostih,
- krepi socialne vidike,
- se bori proti davčnim utajam in davčnim goljufijam.

 Več informacij
 je na voljo na
 spletnem naslovu:
europa.eu/!qP79rT.

NALOGA 20

PROSTI PRETOK STORITEV ALI PROTEKCIONIZEM?

„Enotni trg z omogočanjem prostega gibanja ljudi ter prostega pretoka blaga, storitev in kapitala prispeva k zagotavljanju rasti in ustvarjanju novih delovnih mest.“

Razdelite razred v dve skupini, pri čemer naj prva skupina to trditev zagovarja, druga pa jo izpodbija. O tem najprej razpravljajte v skupini, potem pa naj vsaka skupina predstavi svoje argumente celotnemu razredu.

Več informacij
je na voljo na
spletnem naslovu:
europa.eu/!xU49hb.

5. Bolj poglobljena in bolj pravična ekonomska in monetarna unija

Ekonomska in monetarna unija pomeni pomemben korak k zблиževanju gospodarstev EU. Občutno je olajšala skupno delo in poslovanje, saj so ekonomske in davčne politike v EU povezane, vsi poslujejo v skladu z eno, skupno monetarno politiko in v večini držav članic se uporablja skupna valuta, tj. evro.

EU je s svojimi 28 državami članicami ob začetku gospodarske krize za zaščito gospodarstev sprejela povsem nove ukrepe. Izkazalo se je, da ti državljanom povzročajo težave in da njihov vpliv na vsakodnevno življenje ni bil vedno dovolj upoštevan. Danes želi EU na podlagi pridobljenih izkušenj dokončati ekonomsko in monetarno unijo, da bi pomagala prikrajšanim in ustvarila več delovnih mest. S tem namerava zagotoviti stabilnost evra, okrepiti javne finance in znova začeti socialni dialog.

NALOGA 21

EVROPSKI STEBER SOCIALNIH PRAVIC

Evropska komisija predlaga krepitev socialnega vidika Evropske unije. V okviru „evropskega stebra socialnih pravic“, ki ga je predstavila aprila 2017, predlaga nove in učinkovitejše državljanske pravice, razvrščene v tri kategorije: enake možnosti in dostop do trga dela, pošteni delovni pogoji ter socialna zaščita in vključevanje.

Kakšno socialno razsežnost za Evropo bi podprli? Vsak naj na spodnjem seznamu izbere tri načela, ki se mu zdijo pri oblikovanju socialne Evrope najbolj pomembna, potem pa o tem razpravljajte v majhnih skupinah.

☐ Izobraževanje, usposabljanje in vseživljenjsko učenje	☐ Usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja
☐ Enakost spolov	☐ Minimalni dohodek
☐ Varna in prilagodljiva zaposlitev	☐ Zdravstveno varstvo
☐ Informacije o pogojih za zaposlitev in zaščiti v primeru odpustitve	☐ Vključevanje invalidov
☐ Socialni dialog in udeležba delavcev	☐ Stanovanja in pomoč za brezdomce

Več informacij je na voljo
na spletnem naslovu:
europa.eu/!Kb69UK.

6. Prosta trgovina

Več informacij
je na voljo na
spletnem naslovu:
europa.eu/!nx44Yk.

EU vsak dan uvozi in izvozi blago in storitve v vrednosti več sto milijonov evrov. 28 držav EU skupaj sestavlja največje gospodarstvo na svetu, največjega izvoznika in uvoznika, vodilnega vlagatelja in prejemnika tujih naložb ter največjega donatorja pomoči. Ker imajo države članice enoten glas, je EU veliko pomembnejša v mednarodnih trgovinskih pogajanjih, kot bi bila vsaka posebej. Ti odprti trgi ustvarjajo gospodarsko rast ter boljša delovna mesta za Evropo in njene partnerje. Poleg tega zagotavljajo potrošnikom EU večjo izbiro in kupno moč, podjetjem pa omogočajo konkuriranje v tujini.

Vendar je EU svojim partnerjem pojasnila, da proste trgovine ne bo zagotavljala za vsako ceno. Vsak trgovinski sporazum, ki ga EU sklene v imenu držav EU, mora spoštovati vrednote EU, biti mora pregleden, smiseln in pravičen ter ne sme škodovati državljanom ali okolju. Dober primer tega naprednega pristopa so gospodarski in trgovinski sporazum, ki sta ga EU in Kanada podpisali oktobra 2016 (splošno znan kot CETA), in sporazumi o prosti trgovini, o katerih se EU pogaja z Japonsko.

Drug trgovinski sporazum, za katerega ste morda že slišali, je čezatlantsko partnerstvo za trgovino in naložbe (TTIP), o katerem se EU pogaja z Združenimi državami Amerike. Cilj tega partnerstva je čim bolj sprostiti trgovino in naložbe med obema blokoma, ob tem pa ne žrtvovati evropskih standardov na področjih, kot so varnost hrane, zdravstveno varstvo, socialna zaščita, varstvo podatkov ter kulturna raznolikost.

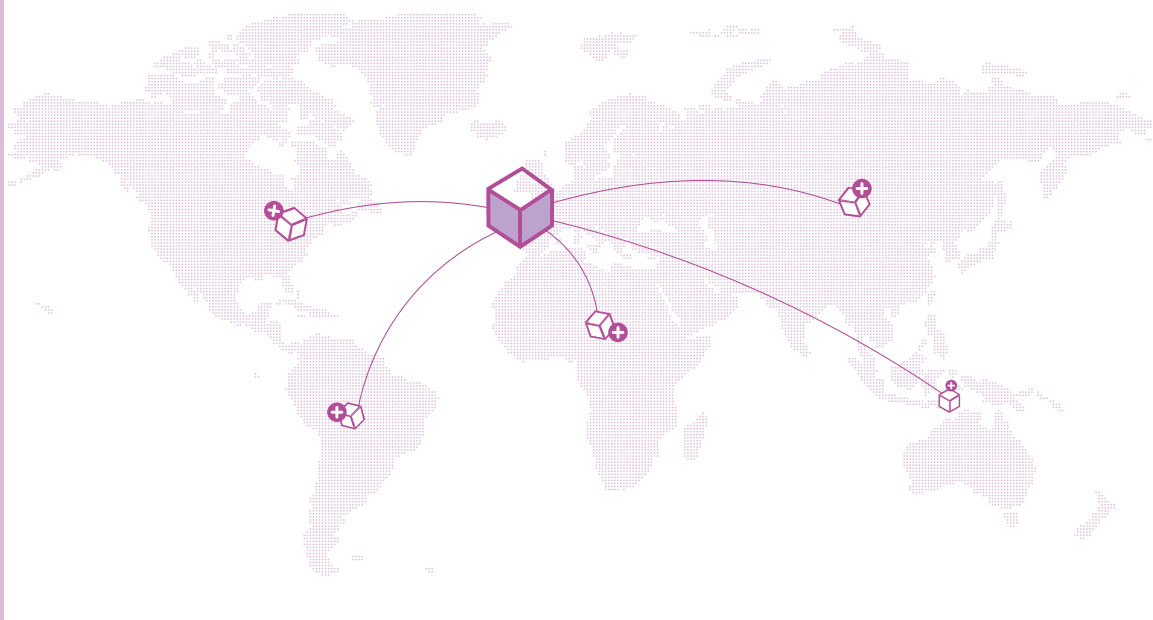
STE VEDELI?

V letu 2016 je izvoz EU
v države zunaj EU podpiral
več kot 31 milijonov
delovnih mest v EU.

NALOGA 22

PROSTO TRGOVANJE IN GLOBALIZACIJA

Danes celoten proizvodni cikel za posamezni proizvod ne poteka več na enem mestu, ampak je ta sestavljen v več posameznih korakih v različnih krajih po vsem svetu. V majhnih skupinah izberite storitev ali proizvod, ki ga poznate (npr. oblačilo, mobilni telefon ali računalnik), ter razpravljajte o tem, iz česa je narejen, od kod prihajajo njegove sestavine in kako bi povečanje ali omejitev proste trgovine lahko vplivala na njegovo ceno, sestavine itd. Svoja mnenja predstavite sošolcem.

STE VEDELI?

Gospodarski odnos med EU in Združenimi državami Amerike je najintenzivnejši na svetu. Obe gospodarstvi skupaj zajemata 40 % svetovne gospodarske proizvodnje. Dnevna trgovina z blagom in storitvami med njima je vredna približno 2 milijardi evrov. Evropska podjetja, ki izvažajo v Združene države Amerike, nimajo sedeža samo v mestih, ampak tudi v manjših krajih in vaseh po Evropi. S klikom na zemljevid lahko preverite, koliko podjetij v vaši državi ali regiji trenutno izvaža v Združene države Amerike: europa.eu/!Nh93vR.

7. Pravosodje in temeljne pravice

Več informacij
je na voljo na
spletnem naslovu:
europa.eu/!Fg66qj.

Evropska unija ni zgolj skupni trg za blago in storitve, ampak tudi zveza, ki temelji na vrednotah človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in spoštovanja človekovih pravic. Zato je Evropska komisija sprejela ukrepe za izboljšanje varstva temeljnih pravic na področju varstva podatkov, izmenjave osebnih podatkov in pravic potrošnikov ter okrepila prizadevanja za spodbujanje enakosti spolov, boj proti diskriminaciji in izkoreninjenje trgovine z ljudmi.

Vendar se države EU zaradi terorističnih napadov na evropskih tleh danes soočajo s povsem novimi izzivi. EU si zato prizadeva za razvoj učinkovite varnostne unije. Na ravni EU so bili sprejeti številni ukrepi za obravnavo vseh vidikov teroristične grožnje, med drugim: ukrepi za preprečevanje radikalizacije, tudi na spletu; kaznivost potovanja z namenom udeležbe pri terorističnem napadu ali podpore terorizma; izboljšanje odkrivanja terorizma s povečanjem izmenjave informacij; boj proti financiranju terorizma; onemogočanje dostopa do strelnega orožja in eksploziva ter podpora partnerskim državam, zlasti v Sredozemlju.

NALOGA 23

EVROPSKE VREDNOTE

V manjših skupinah razpravljajte o naslednjih vprašanjih:

- Ali vsi enako razumete vrednote iz člena 2 Pogodbe EU (spoštovanje človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in človekovih pravic)? Kaj na primer v praksi pomeni „spoštovanje človekovega dostojanstva“?
- Katera vrednota je najpomembnejša vsakomur v vaši skupini?
- Katere politične pobude na ravni EU ali nacionalni ravni bi podprli, da bi zaščitili vam najbolj pomembno vrednoto EU?

8. Migracije

Evropska unija je v letih 2015 in 2016 doživela doslej največji prihod beguncev in migrantov. V Evropsko unijo je prišlo več kot milijon oseb, od katerih jih je večina bežala pred vojno in nasiljem v Siriji in drugih državah, drugi pa so zunanje meje EU prečkali zaradi ponovne združitve s svojo družino ali v iskanju boljšega življenja.

Nobena država članica EU hudega migracijskega pritiska ne more in ne bi smela reševati sama. EU si zato čedalje bolj prizadeva reševati življenja, izkoreniniti trgovino z ljudmi in sodelovati z državami, iz katerih migranti prihajajo ali jih prečkajo na poti v drugo državo. Kar je še bolj pomembno, odpraviti želi temeljne vzroke, ki ljudi silijo v beg in migracijo: revščino, vojne, preganjanje, kršenje človekovih pravic in naravne nesreče.

EU je že veliko storila za rešitev begunske krize in si za to še naprej prizadeva. V ta namen zagotavlja več denarja, poleg tega pa pomaga pri premeščanju prosilcev za azil, ki so že v Evropi, in preseljevanju ljudi v stiski iz sosednjih držav. Da bi omogočila varen in zakonit vstop v EU, si prizadeva tudi za izboljšanje varnosti na svojih mejah in odpravo tihotapljenja ljudi.

Več informacij
je na voljo na
spletnem naslovu:
europa.eu/!ud97BY.

STE VEDELI?

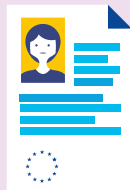
Evropska komisija je 15. decembra 2015 sprejela pomemben sklop ukrepov za upravljanje zunanjih meja EU in zaščito schengenskega območja brez notranjih meja. Za zagotovitev trdnega in deljenega upravljanja zunanjih meja je bila na primer ustanovljena Evropska mejna in obalna straža.

STE VEDELI?

Vložitev prošnje za azil je temeljna pravica, ki jo EU priznava **beguncem**. V skladu s Konvencijo Združenih narodov o statusu beguncev je odobritev azila mednarodna obveznost držav EU.

Begunec je oseba, ki je zbežala iz svoje domače države in se ne more vrniti zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem.

Prosilec za azil je oseba, ki trdi, da je begunec, in ki je zaprosila za mednarodno zaščito, vendar njena prošnja še ni bila dokončno ocenjena.

Izraz **migrant** je širši od izraza begunec in se nanaša na osebo, ki zapusti svojo domačo državo, da bi se naselila v drugi državi, običajno v iskanju boljšega življenja.

NALOGA 24

PODPORA EU BEGUNCEM IN MIGRANTOM

Evropa je pod pritiskom zaradi povečanja števila beguncev in migrantov, ki prihajajo v EU. Nanj se je odzvala s sprejetjem različnih ukrepov.

Kaj menite o spodaj navedenih ukrepih? V majhnih skupinah izberite tri, v zvezi s katerimi se vaša mnenja najbolj razlikujejo, in razpravljajte o razlogih za svoja stališča.

	Popolnoma podpiram	Delno podpiram	Delno nasprotujem	Popolnoma nasprotujem
1 EU je zagotovila plovila za iskanje in reševanje, ki so rešila na tisoče življenj v Sredozemskem morju.	☐	☐	☐	☐
2 EU je v Grčiji in Italiji vzpostavila sprejemne centre ter tja napotila strokovnjake za pomoč pri identifikaciji in registraciji beguncev in migrantov.	☐	☐	☐	☐
3 Države EU bi si morale deliti odgovornost za obravnavanje prošenj za azil. Osebe, ki potrebujejo mednarodno zaščito, bi bilo treba iz Grčije ali Italije premestiti v drugo državo EU.	☐	☐	☐	☐
4 Skoraj 90 % beguncev in migrantov je organiziranim kriminalcem plačalo, da so jih prepeljali čez meje EU. EU je zato okrepila boj proti kriminalnim mrežam in tihotapcem ljudi.	☐	☐	☐	☐
5 Če migranti „brez urejenega statusa“ niso upravičeni do bivanja v EU, EU državam članicam pomaga pri vračanju teh migrantov v domačo državo.	☐	☐	☐	☐
6 EU prispeva k izboljšanju življenjskih razmer nezakonitih priseljencev v njihovih izvornih državah, da ne bi več bežali iz njih.	☐	☐	☐	☐
7 EU želi prosilcem za azil zagotoviti varne in zakonite možnosti vstopa v EU, da jim ne bi bilo treba tvegati življenja z iskanjem pomoči pri tihotapcih in trgovcih z ljudmi.	☐	☐	☐	☐
8 EU je izboljšala nadzor na svojih zunanjih mejah.	☐	☐	☐	☐
9 Veliko ljudi, ki prispejo v EU, potrebuje osnovne potrebščine, kot so čista voda, hrana in bivališče. EU financira projekte, katerih namen je poskrbeti za najnujnejše humanitarne potrebe.	☐	☐	☐	☐
10 EU zagotavlja humanitarno pomoč beguncem in migrantom v državah zunaj EU, na primer v Iraku, Jordaniji, Libanonu in Turčiji.	☐	☐	☐	☐

9. Močnejši svetovni akter

EU je ključni akter pri številnih vprašanjih zunanje politike, ki segajo od pogajanj z Iranom za zmanjšanje količine proizvedenih jedrskih snovi do boja proti globalnemu segrevanju. Skupna zunanja in varnostna politika, namenjena reševanju sporov in spodbujanju razumevanja med narodi, temelji na diplomaciji, dopolnjujejo pa jo trgovina, pomoč, varnost in obramba.

Politična kriza v Ukrajini in nemiri na Bližnjem vzhodu so dokazali, kako pomembno je, da je EU navzven enotna. EU si zaradi teh razlogov prizadeva za okrepitev svoje zunanje politike. Skupni nastop daje državam EU vsekakor večjo avtoriteto, kot bi jo imele, če bi vsaka zagovarjala svojo politiko.

Za EU vloga močnejšega svetovnega akterja pomeni, da se je zmožna učinkovito odzivati na svetovne izzive, spodbujati vrednote EU ter prispevati k miru in blaginji v svetu.

DRŽAVE EU SKUPAJ
PREDSTAVLJAJO

24 %
SVETOVNEGA
GOSPODARSTVA ...

STE VEDELI?

V EU živi 7 % svetovnega prebivalstva. Ta delež se zmanjšuje in leta 2060 bo v EU živelo le še približno 4 % svetovnega prebivalstva. Čeprav je Evropa razmeroma majhna, je gospodarsko pomembna celina. Države EU skupaj predstavljajo 24 % svetovnega gospodarstva, tako da je EU eno od največjih gospodarstev na svetu, veliko približno toliko kot gospodarstvo ZDA.

TODA SAMO
7 %
SVETOVNEGA
PREBIVALSTVA.

NALOGA 25

EU IN SVET

Spodaj je navedenih nekaj primerov ukrepov EU na svetovni ravni. Izberite tri, ki se vam zdijo najbolj pomembni, in utemeljite svojo izbiro. Svoje odgovore primerjajte z odgovori sošolcev.

- ☐ EU je po vsem svetu vodila in podpirala mirovna pogajanja za končanje sporov.
- ☐ EU se zavzema za demokracijo in vzpostavitev pravne države po celem svetu. V ospredje svojih odnosov z drugimi državami je postavila človekove pravice.
- ☐ Na mednarodni ravni se EU bori proti terorizmu, organiziranemu kriminalu in nezakonitim migracijam.
- ☐ EU je prevzela vodilno vlogo v svetovnem boju proti podnebnim spremembam.
- ☐ EU in njene države članice so skupaj največje donatorke razvojne pomoči na svetu. Ta prispevek je zelo pomemben za milijone ljudi po vsem svetu.
- ☐ EU podpira razvoj tudi prek trgovine, tako da odpira svoje trge za izvoz iz držav v razvoju ter te države tudi spodbuja, naj okrepijo medsebojno trgovino.
- ☐ EU in njene države članice so skupaj največje donatorke humanitarne pomoči na svetu. Žrtvam naravnih nesreč, beguncem in drugim osebam v veliki stiski zagotavljajo nujno potrebno pomoč.

STE VEDELI?

EU ima pomembno vlogo pri zagotavljanju pomoči državam, ki se spopadajo s humanitarnimi krizami. Leta 2016 je 120 milijonom ljudi v več kot osemdesetih državah zagotovila nujno pomoč za hrano, zatočišča, zaščito in zdravstveno varstvo v vrednosti več kot 2,1 milijarde evrov.

Več informacij
je na voljo na
spletnem naslovu:
europa.eu/!BJ79Hb.

10. Demokratične spremembe

Nekateri menijo, da je EU preveč birokratska in odmaknjena od svojih državljanov. Hkrati državljani od EU pričakujejo, da se bo spopadala z velikimi ekonomskimi in socialnimi izzivi ter jih uspešno obvladovala.

EU je zavezana pravi demokraciji in reformam. Evropska komisija ni zavezana le temu, da bo nove zakonodajne akte predlagala samo, kadar so potrebni in kadar je s tem jasno povezana evropska dodana vrednost, temveč tudi temu, da bo njeno delovanje popolnoma pregledno.

Vsi ključni dokumenti o trgovinskih pogajanjih med EU in Kanado ter med EU in ZDA so na primer dostopni javnosti.

Več informacij
je na voljo na
spletnem naslovu:
europa.eu/!NP93DB.

**Povejte
svoje
mnenje!**

STE VEDELI?

Javnost lahko predloži pripombe kadar koli med pripravljanjem zakonodajnega akta. Komisija je svojo zavezo, da bo upoštevala zunanja mnenja, obnovila s spletnim orodjem, imenovanim „Povejte svoje mnenje“ (http://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say_sl).

NALOGA 26

DIALOGI Z DRŽAVLJANI

V EU vsak dan potekajo dialogi z državljani, pri katerih sodelujejo komisarji in javnost (https://ec.europa.eu/info/events/citizens-dialogues_sl). Če se ne morete udeležiti nobenega od teh dogodkov, lahko kar v razredu organizirate svoj dialog z državljani. Skupina treh do štirih dijakov, ki predstavljajo komisarja, naj si izbere eno od desetih prednostnih nalog, opisanih v tem poglavju. Doma naj prouči podrobnosti izbrane politike, da bo lahko odgovarjala na vprašanja državljanov/sošolcev, in pripravi petminutno izjavo o tej politiki. „Komisar“ naj nato v razredu poda kratko izjavo, tej pa naj sledi 15-minutna izmenjava vprašanj in odgovorov med komisarjem in sošolci, ki jo vodi učitelj.

POGLAVJE 1

NALOGA 1

KATERA DRŽAVA JE ČLANICA EU?

NALOGA 3

KAJ VREDNOTE IN NAČELA EU POMENIJO V PRAKSI?

Država ...	(A) Lahko postane članica EU	(B) Ne more postati članica EU
1 ki ne spoštuje svobode tiska		☒
2 ki izvršuje smrtno kazen		☒
3 ki državljanom dovoljuje protivladne proteste	☒	
4 v kateri je parlament redno izvoljen	☒	
5 v kateri predsednik vlada do smrti, nasledi pa ga njegov sin ali hči		☒
6 v kateri vodstvo oboroženih sil usmerja politiko in lahko po potrebi tudi z vojaško silo poseže v notranjo politiko		☒
7 v kateri so ljudje nedolžni, dokler jih sodišče ne spozna za krive	☒	
8 v kateri je samo ena politična stranka, ki je vedno na oblasti		☒
9 ki ščiti manjšine, tudi kadar je večina proti njim	☒	

POGLAVJE 2

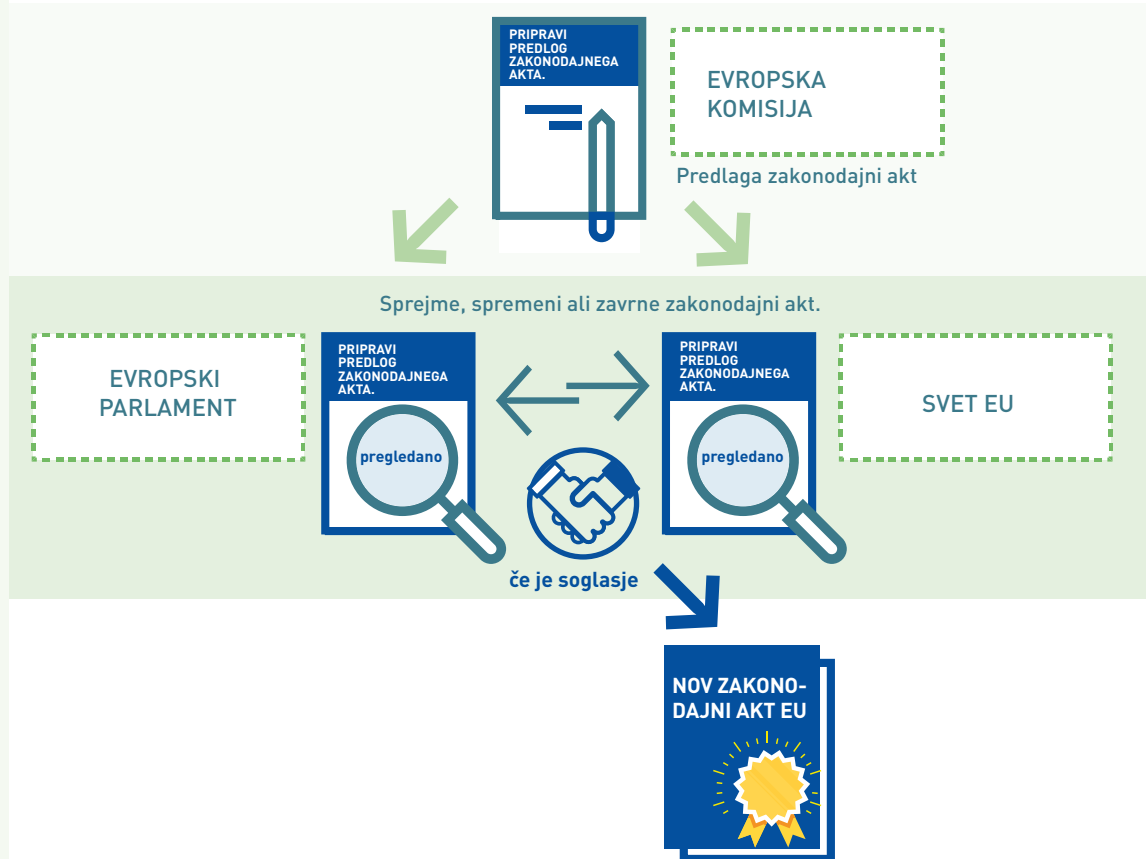
NALOGA 7

RAZDELITEV NALOG PRI VODENJU EU?

Kdo?	Evropski parlament	Evropski svet	Svet Evropske unije	Evropska komisija	Sodišče Evropske unije
1 Pripravlja predloge zakonodajnih aktov EU.				☒	
2 Odbri zakonodajne akte EU.	☒		☒		
3 Ima (samo) enega predstavnika/člana iz vsake države EU.		☒	☒	☒	☒
4 Izvolijo ga/jo državljani EU.	☒				
5 Izvršuje proračun.				☒	
6 Zastopa interese državljanek in državljanov.	☒				
7 Zastopa interese držav EU/njihovih vlad.		☒	☒		
8 Odloča o razlagi zakonodajnih aktov EU.					☒
9 Določa splošno politično usmeritev EU.		☒			

VAJA 8

OBLIKOVANJE ZAKONODAJE V EU

NALOGA 9

KDO JE KDO?

1

Jean-Claude Juncker
Predsednik Evropske komisije

2

Donald Tusk
Predsednik Evropskega sveta

3

Federica Mogherini
Visoka predstavnica Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko ter podpredsednica Evropske komisije

4

Antonio Tajani
Predsednik Evropskega parlamenta

POGLAVJE 3

NALOGA 13

KAJ PROSTI PRETOK IN PROSTO GIBANJE V PRAKSI POMENITA ZA VAS?

	Prosto gibanje oseb	Prost pretok blaga	Prost pretok storitev	Prost pretok kapitala
1 V tujini lahko kupim rabljen avtomobil in ga pripeljem domov brez plačila carine.		☒		
2 V EU lahko potujem, kamor želim.	☒			
3 Študiram lahko v drugi državi EU.	☒			
4 Prenovo kopalnice pri mojih starših lahko opravi polagalec ploščic iz druge države EU.			☒	
5 Starši mi lahko pošljejo denar v državo, kjer študiram.				☒
6 Delam lahko v drugi državi EU.	☒			
7 Prek spleta lahko kupim blago iz druge države EU brez plačila carine.		☒		

STE VEDELI?

[STRAN 34]

Ta kovanec za 2 evra je iz Grčije. Na njem je prizor z mozaika v Šparti (iz 3. stoletja našega štetja), ki prikazuje, kako je Zevs v podobi bika ugrabil Evropo. Evropa je lik iz grške mitologije, po katerem je Evropa dobila ime.

NALOGA 14

EVROPSKE OZNAKE

Z zakoni EU so bila uvedena stroga pravila glede označevanja nekaterih izdelkov, kot so živila, pijača in kozmetični izdelki, da bi se zaščitila zdravje in varnost potrošnikov ter da bi se jim pomagalo pri sprejemanju pravih odločitev. Če izdelek ni ustrezno označen, ga ni dovoljeno dati na trg.

1

Oznaka CE označuje varnost izdelka. Z uporabo te oznake proizvajalec izjavlja, da so proizvodi, ki se potrošnikom prodajajo v Evropskem gospodarskem prostoru, v skladu z evropsko zakonodajo na področju zdravja, varnosti in varstva okolja. Evropski gospodarski prostor zajema EU ter Islandijo, Lihtenštajn in Norveško.

2

Znak EU za okolje se podeli proizvodom in storitvam z manjšim vplivom na okolje. To je prostovoljni sistem, ki je bil leta 1980 uveden z zakonodajo EU.

3

Energijska nalepka EU prikazuje uvrstitev gospodinjskega aparata na lestvici od A do G glede na porabo energije. Razred A (zelen) je energijsko najučinkovitejši, razred G (rdeč) pa najmanj. Ko se večina gospodinjskih aparatov določene vrste uvrsti v razred A, se lahko lestvici dodajo še trije razredi: A+, A++ in A+++.

4

Ekološki logotip EU pomeni, da zadevni proizvod spoštuje pravila EU za ekološko kmetovanje. Za predelane proizvode to pomeni, da je najmanj 95 % sestavin kmetijskega izvora ekoloških.

5

Trije logotipi kakovosti EU navajajo značilnosti živil, ki se nanašajo na geografsko lokacijo, na kateri se proizvajajo, tradicionalne sestavine ali način proizvodnje.

NALOGA 15

KATERE DRŽAVE SO V EVRSKEM OBMOČJU?

€ Avstrija	€ Estonija	€ Italija	€ Nemčija	€ Slovenija
€ Belgija	€ Finska	€ Latvija	€ Nizozemska	€ Španija
○ Bolgarija	€ Francija	€ Litva	○ Poljska	○ Švedska
€ Ciper	€ Grčija	€ Luksemburg	€ Portugalska	○ Združeno kraljestvo
○ Češka	○ Hrvaška	○ Madžarska	○ Romunija	
○ Danska	€ Irska	€ Malta	€ Slovaška	

VEČ INFORMACIJ O EVROPI

SPLETNI KVIZ – SPOZNAJ EVROPSKO UNIJO

Zdaj, ko ste prebrali to brošuro, verjetno veste o Evropski uniji več kot večina vaših prijateljev in sorodnikov. Preverite svoje znanje in izzovite prijatelje s spletnim kvizom „Spoznaj Evropsko unijo“, ki je na voljo na spletnem naslovu: http://europa.eu/teachers-corner/quiz_sl.
Kdo bo najboljši?

Europa

Informacije o EU v vseh 24 uradnih jezikih EU:

► europa.eu

Kotiček za otroke

Igre in kvizi o Evropi za otroke in mlade:

► http://europa.eu/kids-corner/index_sl.htm

Kotiček za učitelje

Učno gradivo o Uniji in njenih dejavnostih:

► http://europa.eu/teachers-corner/index_sl.htm

Evropski mladinski portal

Evropske in nacionalne informacije o izobraževanju, delovnih mestih, potovanjih in številnih drugih področjih za mlade:

► http://europa.eu/youth/eu_sl

Europe Direct

Informacijski centri EU po vsej Evropi. Informacije lahko dobite na brezplačni telefonski številki (00 800 6 7 8 9 10 11) ali po elektronski pošti, lahko pa tudi obiščete najbližji center:

► https://europa.eu/european-union/contact_sl

Zgodovina Evropske unije

Informacije in videoposnetki o zgodovini EU, vključno z ustanovitelji:

► https://europa.eu/european-union/about-eu/history_sl

Tvoja Evropa

Pomoč in nasveti za državljane EU in njihove družinske člane:

► http://europa.eu/youreurope/citizens/index_sl.htm

Dialogi z državljani

Ti dogodki redno potekajo po vsej EU:

► http://ec.europa.eu/info/events/citizens-dialogues_sl

Knjigarna EU

Spletna knjigarna, v kateri je na voljo 110 000 naslovov ter 235 000 knjig v obliki PDF in e-knjig v 24 uradnih jezikih EU:

► publications.europa.eu/bookshop

Ali je bila ta publikacija za vas koristna? Sporočite nam svoje mnenje:
comm-publi-feedback@ec.europa.eu

